

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ بِحُكْمِهِ مَنْدَهٗ لَنْ تُفْوَتْ مَرْكَدُهُ

بنیاد فرهنگی حضرت مسیح بن یوسف

تهران، میدان فلسطین، ساختمان ستاد اقامه نماز،
طبقه سوم
تلفن: ۰۲۱۸۶۰۳۵۸۲۳
۰۳۰۰۱۳۶۶۴ | سامانه پیامکی

بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ، به عنوان نهادی فرهنگی، غیرانتفاعی و غیردولتی و دارای شخصیت حقوقی مستقل که دارای تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران می باشد؛ به منظور ترویج و توسعه فرهنگ مهدویت و آشناسازی اقشار جامعه به ویژه نسل جوان با شخصیت امام مهدی عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ و تحکیم پایه های امامت و ولایت، پس از کسب موافقت مقام معظم رهبری از سوی حضرت حجت‌الاسلام و‌المسلمین قرائتی در سال ۱۳۷۹ تأسیس گردید.

ویژه‌نامه نیمه شعبان ۱۴۰۰ – اسفندماه
نشریه الکترونیکی امان شماره ۷۲

صاحب امتیاز:

بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ

سردیب:

حجت‌الاسلام و‌المسلمین محمد رضا نصوی

دبیر علمی:

حجت‌الاسلام و‌المسلمین تقی حاتمی

گرافیک و صفحه‌آرایی:

زهره رجبی شیزرا

همکار این شماره:

عباس شیشه‌گر

ویژه امام زمان عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ

گزیده‌ای از بیانات رهبر انقلاب اسلامی
درباره امام زمان عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرَجُهُ الْشَّرِيفُ

نقشه‌راه

آمادگی برای سربازی حضرت

درس دیگر اعتقاد به مهدویت و جشن‌های نیمه شعبان، برای من و شما این است که هر چند اعتقاد به حضرت مهدی آرواحنافدا. یک آرمان والاست و در آن هیچ شکی نیست، اما نباید مسئله را فقط به جنبه آرمانی آن ختم کرد. یعنی به عنوان یک آرزو در دل، یا حداقل در زبان، یا به صورت جشن نه، این آرمانی است که باید به دنبال آن عمل بباید. انتظاری که از آن سخن گفته‌اند، فقط نشستن و اشک ریختن نیست؛ انتظار به معنای این است که ما باید خود را برای سربازی امام زمان آماده کنیم. سربازی امام زمان، کارآسانی نیست. سربازی منجی بزرگی که می‌خواهد بانمام مراکز قدرت و فساد بین المللی مبارزه کند، احتیاج به خودسازی و آگاهی و روشن بینی دارد. عده‌ای این اعتقاد را وسیله‌ای برای تخدیر خود یا دیگران قرار می‌دهند؛ این غلط است. ما نباید فکر کنیم که چون امام زمان خواهد آمد و دنیا را پُر از عدل و داد خواهد کرد، امروز وظیفه‌ای نداریم؛ نه، بعکس، ما امروز وظیفه داریم در آن جهت حرکت کنیم تا برای ظهور آن بزرگوار آماده شویم.

۱۳۸۱/۰۷/۳۰

شب نیمه شعبان تالی تلویلۀ القدر

یکی از مهمترین روزهای سال، همین روز نیمه شعبان است که هم مصادف با ولادت ذی جود مسعود حضرت بقیه الله (ارواحنافدا) شده است، و هم شب و روز نیمه شعبان - باقطع نظر از ولادت این بزرگوار در این شب و روز - از لیالی و ایام متبرک هستند. شب نیمه شعبان، شب بسیار متبرکی است، تالی تلویلایی قدر، وقت توجه و تذکر و توسل به ذیل عنایات باری تعالی و طلب و درخواست است. اعمال و ادعیه‌ای هم دارد که اگر موفق شده‌اید و آنها را نجات داده‌اید، که انشاء الله مشمول قبول پروردگار باشد، اگر کسانی هم غفلت کردن و توجه نداشتند، به یاد نگه دارند که همه سال، شب نیمه شعبان را مغتنم بشمارند.

بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم ۱۳۷۶/۰۹/۲۵

قبل از فرج، آسایش و راحت طلبی و عافیت نیست!

شما جوانان که در آغاز زندگی و تلاش خود هستید، باید سعی کنید تا زمینه را برای دورانی که در آن، ظلم و ستم به هیچ شکلی وجود ندارد، دورانی که در آن، عقول بشر، از همیشه فعال تر و خلاقتر و آفریننده تراست، دورانی که ملت‌ها با یکدیگر نمی‌جنگند، دست‌های جنگ افروز عالم همان هایی که جنگ‌های منطقه‌ای و جهانی را در گذشته به راه انداختند و می‌اندازند دیگر نمی‌توانند جنگی به راه بیندازند، در مقیاس عالم، صلح و امنیت کامل هست، باید برای آن دوران تلاش کرد. قبل از دوران مهدی موعود، آسایش و راحت طلبی و عافیت نیست. در روایات، «والله لتمحسن» و «والله لتغربلن» است، به شدت امتحان می‌شوید، فشارداده می‌شوید. امتحان در کجا و چه زمانی است؟ آن وقتی که میدان مجاهدتی هست. قبل از ظهور مهدی موعود، در میدان‌های مجاهدت، انسانهای پاک امتحان می‌شوند. در کوره‌های آزمایش وارد می‌شوند و سرپلند بیرون می‌آیند و جهان به دوران آرمانی و هدفی مهدی موعود (ارواحنافدا) روزبه روز نزدیکتر می‌شود، این، آن امید بزرگ است، لذا روز نیمه شعبان، روز عید بزرگ است.

بیانات در دیدار مردم قم، ۱۳۷۰/۱۱/۳۰

خوشیدمن! برآی که وقت دمیدن است

انتظار در فرهنگ شیعه | خدامراد سلیمانیان

<>> انتظار چیست؟

زندگی انسان با انتظار و امید به آینده عجین شده است؛ به گونه‌ای که بدون «انتظار» زندگی شور و نشاط لازم برای تداوم ندارد. حیات کنونی ظرف پویایی، تلاش و حرکت به سوی فردا و فرداها است، و چنین پویایی و حرکتی، بدون عنصر «انتظار» ممکن نیست. پدیده انتظار، انسان را به حرکت در جهت مناسب با آن بر می‌انگیرد و از هر حرکت و گرایش به جهت‌های نامتناسب یا ناسازگار و متضاد با انتظار بازمی‌دارد.

انتظار آرمان‌ها و هدف‌های برتر، اندیشه و عمل آدمی را در راستای تحقق آن آرمان‌ها و هدف‌ها قرار می‌دهد و انسان را وامی دارد تا راه‌ها و شیوه‌هایی را بزرگ‌بیند تابه خواسته‌ها و هدف‌هایش نزدیک شود و موانع را کنار زند.

<>> صبر و انتظار

یکی از اموری که همواره همراه انتظار فرج از آن یاد شده صبر است.

امام رضا علیهم السلام فرمود: «ماحسن الصبر و انتظار الفرج؛ چه نیکوست شکیبایی و انتظار فرج».

شکی نیست که انتظار در فرهنگ تشیع از جایگاه بسیار والایی برخوردار است و در مباحث مهدویت درخشندگی خاصی دارد.

مجموعه روایاتی که سخن از انتظار گفته‌اند، به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند: دسته نخست روایاتی است که به انتظار فرج و گشایش به صورت عام و کلی اشاره کرده است، که اگرچه مصدق کامل و تمام آن فرج عمومی در سطح جهان با ظهور حضرت مهدی علیه السلام نیز هست، ولی هر گشایشی را نیز شامل می‌گردد.

دسته دوم روایاتی است که در خصوص فرج قائم آل محمد علیهم السلام و ظهور آخرين مصلح جهانی و موعود است.

در روایات دسته اول با تعبیرهای متفاوتی مواجه می‌شویم:

- گاهی آن را عبادت داشته‌اند؛ رسول گرامی اسلام علیهم السلام فرمودند: «انتظار الفرج عبادة؛ انتظار فرج عبادت است».^۱

- گاهی از آن به عنوان برترین عبادت یاد کرده‌اند؛ حضرت رسول خدا علیهم السلام فرمودند: «افضل العبادة انتظار الفرج؛ برترین بندگی، انتظار گشایش است».^۲

- گاهی از آن به عنوان برترین کارهای امت پیامبر خاتم النبیان علیهم السلام یاد کرده‌اند؛ پیامبر اکرم علیهم السلام فرمودند: «افضل اعمال امتی انتظار الفرج من الله عزوجل؛ برترین کارهای امت من، انتظار گشایش از خداوند عزیزو جلیل است».^۳

- گاهی نیز به آثار و ضعی انتظار اشاره کرده، خود انتظار فرج را نوعی فرج و گشایش معرفی نموده اند. در این باره امام سجاد علیهم السلام فرمودند: «انتظار الفرج من اعظم الفرج؛ انتظار گشایش داشتن، خود از بزرگ‌ترین گشایش‌ها است».^۴

- وبالآخره رسول بزرگوار اسلام علیهم السلام آن را برترین جهاد امت اسلام دانسته، فرمودند: «افضل جهاد امتی انتظار الفرج؛ برترین جهاد امت من، انتظار گشایش است».^۵

در دسته دوم از روایات نیز با مضامین فراوانی مواجه می‌شویم که برخی از آنها از این قرارند:

- امام صادق علیهم السلام فرمودند: «عليکم بالتسليمه والرد اليينا وانتظار امرنا وامرکم و فرجنا و فرجکم؛ بر شما باد به تسليم و رد [امور] به ما و انتظار امر ما و امر خودتان و فرج ما و فرج شما».^۶

- امام باقر علیهم السلام نیز آنگاه که دین مورد رضایت خداوند را تعریف می‌کند، پس از شمردن اموری، می‌فرماید: «والتسليمه لامرنا والورع والتواضع وانتظار قائمنا ...؛ و تسليم امر ما بودن و ورع و تواضع و انتظار قائم ما ...» [از نشانه‌های دین داری مورد رضایت خدا است].^۷

این تعبیرات همگی حاکی از این است که انتظار فرج - چه به معنای عام و چه به معنای خاص آن - در فرهنگ مقدس اسلام چه جایگاهی دارد.

۱. کشف الغمة، ج ۲، ص ۱۰۱.
۲. کمال الدین، شیخ صدوق، ج ۱، ص ۲۸۷.
۳. عيون اخبار الرضا علیهم السلام، شیخ صدوق، ج ۲، ص ۳۶.
۴. الاحجاج، طبرسی، ج ۲، ص ۳۱۷.
۵. تحف العقول، حرانی، ص ۳۷.
۶. رجال کشی، ص ۱۳۸.
۷. کافی، ج ۲، ص ۲۳، ح ۱۳.
۸. کمال الدین و تمام النعمه، ج ۲، ص ۶۴۵.

فرد صالحی در جهان یافت نشود، این انفجار رخ می‌دهد و دست غیب برای نجات حقیقت - نه اهل حقیقت؛ زیرا حقیقت طرفداری ندارد - از آستین بیرون می‌آید. بنابراین هر اصلاحی محکوم است؛ زیرا هر اصلاح یک نقطه روشن است و تا در صحنه اجتماع، نقطه روشنی هست، دست غیب ظاهرنمی‌شود.

این نوع برداشت از ظهور و قیام مهدی موعود علیهم السلام و این نوع انتظار فرج - که منجر به نوعی تعطیلی در حدود و مقررات اسلامی می‌شود و باید نوعی «اباحی گری» شمرده شود - به هیچ وجه با موازین اسلامی و قرآنی وفق نمی‌دهد. چرا که فساد در هیچ شرایطی و با هیچ یک از آیات قرآن مطابقت ندارد و همواره مسلمانان به اجرای احکام الهی امر و توصیه شده‌اند.

بنابراین نکته مهم و اساسی این است که منتظر واقعی برای چنان برنامه مهمی، هرگز نمی‌تواند نقش تماشاجی را داشته باشد؛ انتظار یک «مصلح جهانی» به معنای آماده باش کامل فکری، اخلاقی، مادی و معنوی برای اصلاح همه جهان است.

منتظران راستین وظیفه دارند مراقب حال یکدیگر نیز باشند و علاوه بر اصلاح خویش، در اصلاح دیگران نیز بکوشند، زیرا برنامه عظیم و سنگینی که انتظارش رامی کشند، یک برنامه فردی نیست. برای تحقق بخشیدن به چنین انقلابی، مردانی بسیار بزرگ، مصمم، نیرومند، شکست ناپذیر، فوق العاده پاک، بلند نظر، کاملاً آماده و دارای بینش عمیق لازم است.

دل رازی خودی سراز خود رمیدن است
جان راهوای از قفس تن پریدن است
از بیم مرگ نیست که سرداده ام فغان
بانگ جرس زشوق به منزل رسیدن است
شامم سیه تراست زگیسوی سرکشت
خورشید من برآی که وقت دمیدن است
حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای

آری انتظار بدون عنصر شکیبایی و صبر در برابر مشکلات، پوسته‌ای بدون مغزا و قالبی بی محتوا است. کسی که منتظر تحقیق یافتن هدف آرمانی خویش است، باید تا شکل گرفتن آرمان، پایداری و شکیبایی کند و تاب و توان از دست ندهد، و هر نامالایی را در آن راه با برداشتم بپذیرد.

<< انتظار ظهور >>

نکته بسیار جالبی که از روایات مربوط به انتظار ظهور حضرت مهدی علیهم السلام به دست می‌آید، اینکه انتظار فرج تنها طریقی برای رسیدن به هدف نیست؛ بلکه خود نیز موضوعیت دارد. بدان معنا که اگر کسی در انتظار راستین به سربرد، تفاوتی ندارد که به مورد انتظار خویش دست یابد یا دست نیابد.

بدنیست در اینجا به پاره‌ای از این روایات اشاره‌ای داشته باشیم:
*** شخصی از امام صادق علیهم السلام پرسید: درباره کسی که دارای ولایت پیشوایان است و انتظار ظهور حکومت حق رامی کشد و در این حال از دنیا می‌رود، چه می‌فرمایید؟
امام علیهم السلام در پاسخ فرمودند: «هوبمنزلة من کان مع القائم فی فسطاطه - ثم سکت هنیئه - ثم قال: هو کمن کان مع رسول الله؛ او همانند کسی است که با حضرت قائم علیهم السلام در خیمه او باشد - سپس کمی سکوت کرد - و فرمود: او مانند کسی است که با پیامبر اسلام علیهم السلام بوده است.»^۹
این مضمون در روایات فراوانی با تعبیرات مختلف نقل شده است.

و همچنین آن حضرت فرمودند: «همانند کسی است که در لشکرگاه او (امام زمان علیهم السلام) باشد؛ بلکه به منزله کسی است که زیر پرچم قائم بوده باشد؛ بمنزلة من کان قاعداً فی عسکره لا بل بمنزلة من قعد تحت لواء القائم.»^{۱۰}

و در روایتی از امام حسین علیهم السلام نقل شده که چنین فردی همانند کسی است که همراه پیامبر علیهم السلام باشمشیر جهاد کند، «بمنزلة المجاهد بالسيف بين يدي رسول الله علیهم السلام».»^{۱۱}

<< انتظار سازنده یا ویرانگر >>

براساس روایات، انتظار فرج و چشم داشتن به ظهور، باید با مواظبت بروظایف شرعی و فضایل اخلاقی توأم باشد و آمادگی برای درک محضر حضرت مهدی علیهم السلام در مفهوم انتظار نهفته است. و اینجاست که بحث انتظار مورد اختلاف قرار می‌گیرد و برداشت‌های متفاوتی از مسئله انتظار صورت گرفته است که عمدتاً به دونوع تلقی از انتظار بازمی‌گردد:

انتظار سازنده

انتظار سازنده، تحرک بخش و تعهدآور، همان انتظار راستینی است که در روایات از آن به عنوان «بابفضیلت ترین عبادت» یاد شده است.

از آیات و روایات استفاده می‌شود که ظهور حضرت مهدی علیهم السلام حلقه‌ای است از حلقه‌های مبارزه اهل حق و باطل که به پیروزی اهل حق منتهی می‌شود. سهیم بودن یک فرد در این سعادت، موقوف به این است که آن فرد، عمل‌درگووه اهل حق باشد.

انتظار ویرانگر

انتظار ویرانگر، فلچ کننده و بازدارنده - که در واقع نوعی «اباحی گری» است - همواره مورد مذمت و سرزنش قرار گرفته است. این نوع انتظار، حاصل برداشت قشری مردم از مهدویت و قیام و انقلاب مهدی موعود علیهم السلام است که صرفاً ماهیت آن را نفجار می‌دانند و معتقدند که این انقلاب فقط و فقط از گسترش و اشاعه و رواج ظلم، تبعیض، اختناق، حق کشی و تباہی ناشی می‌شود.

به نظر آنان، این انقلاب نوعی سامان یافتن است که معلوم پریشان شدن است. آنگاه که حق و حقیقت طرفداری نداشته باشد، باطل یکه تازمیدان گردد، جزئی روی باطل نیروی حکومت نکند و

۹. المحسن، ج ۱، ص ۱۷۳

۱۰. کافی، ج ۱، ص ۳۷۱، ح ۲

۱۱. کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، ص ۳۱۷، ح ۳

● جواد خرمی

ماغی از شرط‌نمودن

برخی از انتظارات حضرت مهدی عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرَجُهُ السَّرِيفُ از شیعیان

■ پروایشگی و تسلیم

از مهم ترین انتظارات آن حضرت از اگر شیعیان ما که خدای آنان را براجام طاعت خویش موفق بدارد در راه ایفای پیمانی که بر دوش دارند، همدل می شوند، میمنت دیدار مالایشان به تأخیر نمی افتاد.

شیعیان و پیروان خویش، این است که تقوای الهی را پیشه ساخته، سراپا تسلیم اوامر و نواہی امامان معصوم باشند. در این صورت است که سعادت دنیوی و اخروی انسان تأمین می شود. آن امام رئوف در کلام رسای خود فرمود: «از خدا بررسید و تسلیم [امرا] ما شوید و کارها را به ما وگذار کنید. پس بر ماست که شما را از سرچشمۀ [معارف] سیراب گردانیم، همان گونه که بردن شما به سوی سرچشمۀ به وسیله ما بوده است، و در پی آنچه از شما پوشیده شده است، نروید.»^(۵)

امام در هر زمان و هر دوره همچون ناظرامین و طبیب دواری است که همیشه بر اوضاع و احوال امت و شیعیان خویش نظاره دارد و هرگز آنها را فراموش نخواهد کرد و در گرفتاری‌ها و سختی‌های تنها نخواهد گذاشت؛ فرق نمی کند که امام زمان علیهم السلام حاضر و در منظر دیده ها باشد و یا غائب و پشت پرده؛ چنان که مهدی موعود علیهم السلام خود می فرماید: «وَجْهُ الْإِنْتِفَاعِ بِي فِي غَيْبَتِي كَالْإِنْتِفَاعِ بِالشَّمْسِ إِذَا غَيَّبَهَا عَنِ الْأَبْصَارِ السَّحَابُ»^(۱)؛ بهره مندی [مردم] از من در [دوران] غیبتم، مانند بهره وری از خورشید است، هنگامی که ابرها آن را لازم چشم‌ها پنهان کرده باشند.»

حضرت از اوضاع جهانی و امور شیعیان خویش آگاه است، و ریزو درشت اخبار را با چشم تیزیین الهی و امدادهای غیبی نظاره گراست؛ چنان که خود می فرماید: «فَإِنَّا يُحِيطُ عِلْمُنَا بِأَبْنائِكُمْ وَلَا يَعْزُبُ عَنَّا شَيْءٌ مِّنْ أَخْبَارِكُمْ»^(۲)؛ علم ما به اخبار شما الحاطه دارد و هیچ چیزی از اخبار شما بر ما پوشیده نیست.» او آخرين سنگرban نظام هستي، و حافظ امت و شیعیان است. در کلام نغزوه زیبای آن حضرت می خوانیم که «أَنَا خاتَمُ الْأُوصِيَاءِ وَبِي يَدْفَعُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ الْبَلَاءَ عَنْ أَهْلِ وَشَيْعَتِي»^(۳)؛ من خاتم اوصیا هستم و به وسیله من، خداوند عزیز و جلیل بلا راز خانواده و پیروانم دفع می کند.»

و قطعاً چنین امام و ناظرامینی، برای سلامت معنوی و هدایت واقعی رهروان خویش سفارشات و همین طور انتظاراتی دارد که انتظارات شخصی و فردی نیستند و به همین دلیل، خطابات و دستورات او از سردوستی و از راه شفقت و دلسوزی است؛ چنان که خود در سخنان پر مهر و محبت ش می فرماید: «لَوْلَا مَا عِنْدَنَا مِنْ مَحَبَّةٍ صَلَاحِكُمْ وَالإِشْفَاقِ عَلَيْكُمْ لَكُنَا عَنْ مُخَاطَبَتِكُمْ فِي شُغْلِ...»^(۴) اگر محبت صلاح و خوبی شما در نزد مان بود و نسبت به شما دلسوز و مهربان نبودیم، شما را مخاطب گفته های خود قرار نمی دادیم.»

با توجه به نکات پیش گفته، آنچه در این مقال مورد توجه قرار گرفته است، برخی انتظارات هدایتگر و سعادت آفرینی است که امام زمان علیه السلام در زمان غیبت خویش از شیعیان و پیروان خویش دارد. این انتظارات عبارت اند از:

۱. میزان الحكمه، ج ۱، ص ۲۸۹.
۲. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۵، ح ۷.
۳. همان، ج ۵۲، ص ۲۵، ح ۲۵.
۴. همان، ج ۵۳، ص ۱۷۹، ح ۹.
۵. همان، ص ۱۷۸.

جلب محبت اهل بیت علیهم السلام و ترک گناهان

پاداش رسالت پیامبر اکرم علیهم السلام این است که مردم به جانشینان او، یعنی امامان معصوم، محبت واردات داشته باشند، و همین محبت عامل مهمی است در بازدارندگی از گناهان.

امام زمان علیهم السلام در سخن خیرخواهانه خود چنین می فرماید: «پس باید هریک از شما [شیعیان] کارهایی را که موجب جلب محبت مامی گردد، انجام دهد و باید از کارهای [نایسنده] اکه خشم و غضب مارادرپی دارد، اجتناب کند. پس [آگاه باشید که] مرگ آدمی ناگهان می رسد که [در آن وقت دیگر] توبه سودی نمی رساند و ندامت و پشیمانی [نیز نمی تواند از العذاب ما برهاند].» (۶)

درجای دیگر، حرکت در مسیر محبت اهل بیت علیهم السلام را ین گونه از شیعیان خواسته است: «از راست به چپ منحرف نشوید و مقصد خود را با دوستی مطبق سنت [الهی و نبوی] روشن به سوی ماقرار دهید.» (۷)

وقطعاً کوچک ترین انحرافی که درین شیعه ایجاد شود قلب امام زمان علیهم السلام را سخت ناراحت و رنجور خواهد کرد.

همدلی و اتحاد

از دیگر انتظارات امام زمان علیهم السلام از شیعیانش این است که همدل و متحد باشند؛ چرا که همدلی هم موفقیت دنیوی آنها را درپی دارد، و هم زمینه تعجیل فرج و ظهور عدالت گستر جهان را فراهم می سازد.

آن حضرت دلسوزانه اظهار می دارد: «اگر شیعیان ما که خدای آنان را بر انجام طاعت خویش موفق بدارد. در راه ایفای پیمانی که بردوش دارند، همدل می شدند، میمنت دیدار ما از ایشان به تأخیر نمی افتاد.» (۸)

دعابرای فرج

شیعه در فراق امام و مولای خویش نمی تواند آرام گیرد و شب و روز نسوزد و لحظه به لحظه چشم به انتظار ظهور مولا و امام خویش نباشد.

نشانه انتظار سازنده و کارساز، آن است که تلاش کند تا زمینه ظهور را در جامعه بیشتر آماده نماید. یکی از راههای زمینه سازی برای ظهور، دعاهای دلسوزانه و مشتقانه است؛ آن هم دعا برای فرج و ظهور مهدی علیهم السلام که هم باعث تلقین و تقویت روح انتظار می شود و هم آمادگی انسان را بیشتر می سازد و از طرف دیگر، خود عامل مستقلی است برای نزدیکی فرج؛ چرا که تقدیرات رانیز (بالذن الهی) تغییر می دهد.

به همین جهت است که حضرت از شیعیانش انتظار دارد و مجدانه می خواهد که برای فرج دعا کنند؛ آنچا که فرمود: «برای تعجیل فرج بسیار دعا کنید؛ زیرا همین موجب فرج و گشاپیش شماست.» (۹) در کنار دستور دعابرای فرج، بر این نکته نیز پایی فشرده است که هرگز کسی حق ندارد، زمان دقیقی برای فرج تعیین نماید؛ چرا که وقت مشخص آن راجزادات پاک لایزالی کسی دیگر نمی داند.

مراجعةه به علماء

خداؤند هستی را بیهوده و بی هدف نیافریده و انسان رانیز رهان کرده و به حال خود و انگذاشته است. بنابراین، در دوران غیبت کبری، هر چند دست الطاف امام زمان علیهم السلام از پشت ابرهای غیبت بر سر آمیت سایه افکنده است، اما نیاز مبرم وجود دارد که برای سرپرستی آمت و هدایت و گره گشاپی از مشکلات، فرد و یا افرادی باشند تا مردم با مراجعه به آنها تفسیر سخنان امامان خویش را به دست آورند و پاسخ

۶. همان، ص ۱۷۴، ح ۷.

۷. همان، ص ۱۷۹، ح ۹.

۸. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۷، ح ۸.

۹. کمال الدین، ج ۲، ص ۴۸۵، ح ۴.

۱۰. بحار الانوار، ج ۳، همان، ص ۱۸۰، ح ۱۰.

۱۱. کمال الدین، ج ۲، ص ۵۲۱، ح ۴۹.

۱۲. همان، ص ۴۸۴، ح ۴.

برای مطالعه مقاله جامع
این کد را اسکن کنید

بررسی دیدگاه معتقدان
به منجی درباره چگونگی رسیدن به قدرت

نبرد انتظارها

زرتشتیان

در هزاره گرایی زرتشتیان، انتظار ظهور سه منجی از نسل زرده است مطرح است. این اصلاح گران، یکی پس از دیگری جهان را پراز داد خواهد کرد. هوشیدر، هزار سال پس از زرده است، هوشیدر ماہ دو هزار سال پس از او و سو شیانس سه هزار سال پس از صاحب اوستا خواهد آمد و با ظهور او جهان پایان خواهد یافت. جاماسب حکیم در کتاب جاماسب نامه، به نقل از زرده است جزئیات ظهور سو شیانس را می‌آورد: «مردی بیرون آید از زمین تازیان، برآیین جد خویش با سپاه بسیار روی به ایران نهاد و آبادانی کند و زمین را پراز داد کند. سو شیانس «نجات دهنده بزرگ» دین را به جهان رواج دهد، فقر و گرسنگی را ریشه کن سازد، ایزدان را از دست اهربیمن نجات داده، مردم جهان را هم فکر، هم گفتار و هم کردار گرداند».

در آیین زرده است اگرچه سو شیانس را زبار زرده است می‌داند، اما در حکایتی غیر متعصبانه منجی را متدين به آیین جد خویش دانسته، سرزمین اعراب را آغازگاه قیام معرفی می‌کند. در رویکرد پیروان اوستابه آخرالزمان نیز مانند هندوئیسم یک نگاه حکایت گرایانه به چشم می‌خورد. زرتشتیان ضمن آن که بر نبرد خیر و شر تأکید می‌کنند، اما به روشی مرز آن‌ها را مشخص نمی‌سازد. از این رو نمی‌توان اندیشه هزاره گرایی زرتشتیان را تفکری هماورده طلب و ستیزه جوبه شمار آورد.

بشریت سال‌ها است که در آرزویی بسیار بزرگ بی قرار است. توده‌های مواج و عظیم انسانی هر کدام به فراخور حوال و مجال دین خویش در انتظار تشکیل آرمان شهری دنیاگی می‌باشد؛ جهان شهری که عدالت، رهیدگی از بند اسارت‌ها و دلبستگی شیرین معنوی چاشنی آن باشد. از این رو اعتقاد به آخرالزمان و ظهور منجی و اصلاح گرتوانمند و بزرگ جهانی از آرمان‌های مشترک تمام ادیان و مذاهب زنده دنیا به شمار می‌رود. اما این مساله در مذهب شیعه به گونه‌ای متمایز مطرح است. چرا که هویت اساسی شیعه و رمز مانندگاری، پویش و جوشش آن در طول تاریخ در پیوند با اندیشه سرخ حسینی و امید سبز مهدوی معنامی شود. شیعیان همواره با تنی زجر دیده و محنت کشیده ولی با چشمانی پراز انتظار، دل‌هایی ملال از نور امید و دستانی توانمند و شورآفرین، دل در گرو آمدن آن یار غائب از نظر داشته‌اند. در هم‌تنیدگی شور سرخ و انتظار سبز برای شیعه هویتی پیچیده پدید آورده است و همین ویژگی است که سبب به خط ارفتن بسیاری از تحلیل‌ها گشته، آنان را در دام عینیت گرایی می‌اندازد.

این مقاله در صدد است تا دیدگاه معتقدان به منجی را درباره چگونگی رسیدن به قدرت منجی، مورد ملاحظه و بررسی قرار دهد.

هندوئیسم و اندیشه انتظار

پیروان هندوئیسم مانند دیگر ادیان در اصل قیام نجات بخش انسان‌ها هیچ تردیدی روانمی‌دارند و در کتاب‌های گوناگون خود با صراحة از آن سخن به میان می‌آورند.

هندوها رهبر آخرالزمان را بانام کلکی و یکی از جلوه‌های دهگانه خدای حفظ کننده (ویشنو Vishnu) می‌دانند و او را این گونه ترسیم می‌کنند: «این مظاهر ویشنو در انقضای کلی یا عصر آهن سوار بر اسبی سفید، در حالی که شمشیر بر گنه درخشانی به صورت ستاره دنباله دارد در دست دارد، ظاهر می‌شود و شریان راهلاک می‌سازد و خلقت را از نو تجدید و پاکی را رجعت می‌دهد. این مظاهر دهم در انتهای عالم ظهر خواهد کرد. (اوپانیشاد، ص ۷۳۷)»

اما آنچه مهم است آن است که هندوئیسم به همین میزان پیشگویی بسند کرده، به هیچ عنوان در صدد مغلوب سازی اندیشه‌های رقیب بر نیامده، از هندوئیسم یک اندیشه غالب و پیروز نمی‌سازد و آن را به صورت دینی جهان شمول که طاقت بردوش کشیدن حکومت جهانی را دارد، معرفی نمی‌کند.

یهودیان و مسیح موعود

را تشکیل خواهد داد. البته وجود آیاتی در انجیل این حالت انتظار را تشدید می کند و با اشاره به عدم تعیین وقت ظهره، آن را ناگهانی معرفی می کند.

مسیحیت ضمن تاکید بر غیرمنتظره بودن بازگشت، هدف از این بازگشت را ایجاد حکومتی الهی در راستای حکومت الهی آسمان‌ها ارزیابی می کند. علاوه بر این ظهور مسیح را یگانه راه حل برای ادامه حیات و زندگانی بر می شمرد. عیسی رامنچی و پادشاه پادشاهان معرفی می کند. مسیحیان همچنین برای ظهور حضرت عیسی بن مریم علامتی قائل می باشند. لازم به ذکر است که روایات اسلامی نیز برآمدن حضرت مسیح علیه السلام صحه می گذارند. بی گمان بر هر پژوهشگر آگاه روش است که روایات اسلامی و اعتقادات مسیحی در رابطه با ظهور از نزدیکی فراوانی برخوردار می باشند. مقایسه خبرهای رسیده از روایات اسلامی در رابطه با پیشرفت غیرقابل تصور علوم در زمان ظهور، ایجاد رفاه اجتماعی، علائم ظهور و دیگر موارد، با آنچه آمد به روشنی این مدعای اثابت می کند.

بحث انتظار بین مثلث اسلام، مسیحیت و یهودیت و به عبارتی ادیان ابراهیمی به صورت جدی مطرح است و در این میان می توان با قاطعیت اظهار داشت که بار انتظار بیش از دیگر مذاهب بردوش شیعه دوازده امامی است. از سوی دیگر برداشت سیاسی قدرت مدارانه صهیونیست‌ها از مفهوم انتظار مسیحا و مسیحیان از بازگشت عیسی علیه السلام نقطه ای پرتنش را به وجود می آورد. در عین حال اندیشه انتظار موعود در شیعه با توجه به غنای محتوایی فرصتی طلایی را در آغاز هزاره سوم به دست آورده است. استفاده هدفدار از این فرصت‌ها راه را براندیشه‌های رقیب خواهد بست. در برابر، بی توجهی با توجه به شرایط موجود ضمن آن که راه نفوذ و هجوم را برای اندیشه‌های دیگر باز خواهد گذاشت، نتیجه‌های جز نبرد انتظارها و پیرو آن جنگ منتظران در پی نخواهد داشت.

آن گونه که بررسی ها نشان می دهد، پیش از اسارت قوم یهود و آوارگی آنان توسط آشوریان، اندیشه ظهور منجی در ادبیات مذهبی، غیر مذهبی، اساطیر و افسانه‌ها و روایات مکتوب و شفاهی بنی اسرائیل جایی نداشته است. تنها در سده دوم پیش از میلاد بود که ظهور نجات بخش قوم خدادار از هان و افکار یهود توسعه یافت.

البته شایان توجه است که قوم یهود به عنوان مردمی دیندار همواره به آینده خویش امیدوار بودند و این عبارت کتاب مقدس میان یهودیان رایج بود که: «اگرچه ابتدایت صغیر بود، عاقبت تو بسیار رفیع گردد. (ایوب، باب ۷:۸)» با این وجود آنان پس از نخستین ویرانی شهر قدس، همیشه در انتظار رهبر الهی، قادر تمند و پیروزی آفرین بودند تا اقتدار و شکوه «قوم برگزیده» را اخیا کند.

یهودیان بر مبنای آنچه در زبور داود آمده بود خود را وارثان به حق خداوند می پنداشتند. این اندیشه وقتی با پیش گویی‌های صریح اشاعیا در هم آمیخت، نیرو و امیدی تازه در رگ‌های یهود جریان یافت. آنجا که می گوید: «نهالی از تن، یسی (پدر داود) بیرون آمده، شاخه ای از ریشه هایش خواهد شکفت و روح خداوند بر او قرار خواهد گرفت، ... موافق رؤیت چشم خود داوری خواهد کرد و برونق سمع گوش‌های خویش تنبیه نخواهد نمود، بلکه مسکینان را به عدالت داوری خواهد کرد و به جهت مظلومان زمین به راستی حکم خواهد نمود.» سپس اشاعیا به گونه ای کنایه آمیز به صلح جهانی در آن دوران اشاره می کند (اشاعیا، باب ۱۱:۹).

در واقع اندیشه حکومت جهانی مصلح بر اساس دین یهود و یزگی هایی متفاوت از هندوئیسم و زردشت دارد. زیرا که آنان:

۱. خود را قوم برگزیده و وارث زمین می دانند.

۲. منجی را زنسل داود دانسته، از این روی رامتین و مروج آبین موسایی می پندارند.

۳. نبرد با سلاطین و دولتها و نابودی آنان را مقدمه حکومت جهانی منجی یهود برمی شمرد.

۴. هر کس که در برابر نجات دهنده قرار گیرد شریر شمرده شده، مشمول عذاب می گردد.

اگرچه تمامی این موارد، از اندیشه انتظار نجات دهنده در دین یهود، تفکری مهاجم ترسیم می کند اما واقعیت آن است که یهودیان در طول تاریخ به این مساله از دریچه ای مذهبی نگریسته، انتظار رایک وظیفه مقدس به شمار آورده اند، تنها پس از ورود صهیونیسم سیاسی به دنیا یهود بود که زاویه نگاه برخی یهودیان به این مساله عوض گشت و تشکیل یک حاکمیت سیاسی را راهگشای «عصر مسیح» دانستند. هم اکنون صهیونیست‌ها با سوء استفاده از تغییر نگرش به وجود آمده، خود را به عنوان منتظران واقعی مسیحا معرفی کرده، در پایان مراسم سالگرد بنیانگذاری رژیم اسرائیل (پنجم ماه ایار عبری)، پس از دمیدن در شیپور عبادت، این گونه دعا می کنند: «اراده خداوند، خدای ما چنین باد که به لطف او شاهد سپیده دم آزادی باشیم و نفح صور مسیحا گوش مارا نوازش دهد.

مسیحیان و بازگشت مسیح

اندیشه بازگشت عیسی علیه السلام یکی از باورهای جامعه مسیحیت را تشکیل می دهد. این شوق و انتظار در بخش‌های قدیمی تر عهد جدید به خوبی منعکس شده است، اما در رساله‌های بعدی مانند رساله پطرس، به بعد اجتماعی مسیحیت توجه گشته است. این مساله از آن جانashی می شد که با گذشت زمان پی برند که بازگشت مسیح برخلاف تصور آن‌ها نزدیک نیست، هر چند اقلیتی از آنان براین عقیده باقی مانند که عیسی به زودی خواهد آمد و حکومت هزار ساله خود

شرح دعای قنوت امام رضا علیه السلام در نماز جموعه

● محمد صادق کفیل - علی محمد باقی

فراز دوم: امام شناسی

در این دعا به سه وصف از اوصاف وجود

نورانی امام عصر فیض الشیعی اشاره شده است:

(الف) «عبد» (الله‌ام اصلاح عبدک)

به تعبیر نورانی امام صادق علیه السلام: عبودیت

گوهی است که رویت در درون آن نهفته

شده است؛ چرا که عبد تلاش می‌کند خود را

در صفات، شبیه به معبد سازد و چون هدف

خاقت بندگی است و ظرف هدایت، عبودیت

است و دلیل معراج و نبوت و رسالت پیامبر

اعظم علیه السلام عبودیت ایشان بود، پس عبد سر

تا پا تعلق به صاحب خود دارد، اراده اش تابع

اراده او، خواسته اش تابع خواست او و در برابر او

خود را مالک چیزی نمی‌داند و در اطاعت او

سستی به خود راه نمی‌دهد، «السلام عليك

يا حجۃ الله و دلیل ارادته» این چنین است

که وقتی انسان به ارتباط با خداوند می‌نگرد

او لین و اصلی ترین مفهومی که به ذهن ش

می‌رسد این است که من هر چه دارم از

خداوند است «انتم الفقراء الى الله».

(ب) «خلیفتک»:

خلافت الهی درجات متعدد دارد و خلیفه تمام

خلیفه ای است که کار خدای سبحان را در

همه شئون جهان انجام دهد. همانطور که ما

در محدوده بدن خود هر کاری که بخواهیم با

اراده انجام می‌دهیم، انسان کامل هم در

جهان تکوین هر کاری را بخواهد، به اذن خدا

انجام می‌دهد.

متن دعا:

اللَّهُمَّ أَصْلِحْ عَبْدَكَ وَخَلِيفَتَكَ بِمَا أَصْلَحْتَ بِهِ أَنْبِيَاءَكَ وَرُسُلَكَ وَحُفَّةً بِمَلَائِكَتِكَ وَأَيْدِيهِ بِرُوحِ الْقُدْسِ
مِنْ عِنْدِكَ وَاسْلُكْهُ مِنْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا يَحْفَظُونَهُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ أَبْدَلْهُ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِ أَمْنًا
يَعْبُدُكَ لَا يُشْرِكُ بِكَ شَيْئًا، وَلَا تَجْعَلْ لِأَهْدِمْ مِنْ خَلْقِكَ عَلَى وَلِيِّكَ سُلْطَانًا وَأَئْذِنْ لَهُ فِي جِهَادِ عَدُوكَ
وَعَدُوكَ وَاجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

ترجمه:

بارالها! بوسیله آنچه که کار پیامبران و فرستادگان را اصلاح فرمودی، امر بند و جانشینیت (امام عصر) رانیز اصلاح فرما! و با فرشتگان گردآگردش را فرا بگیر؛ او را باروح القدس از جانب خودت، تأییدش گردان؛ و مراقب و نگهبانی در پیش رو و از پشت سرش بگمار، تانگدارند هیچ بدی به او برسد؛ و پس از شرایط ترسناکی که دارد، محیطی سراسر آرام برایش فراهم کن، تا تو را پرست و چیزی را شریک تو نگراند؛ و چیرگی و قدرت برای هیچ یک از آفریدگان برولیت قرار مده؛ و به او اجازه بده تا با دشمن تو و دشمن خودش به نبرد برخیزد؛ و مرا نیز از یاران حضرت قرار ده؛ همانا، تو بر هر چیزی توانا هستی.

فراز اول: منظور از «اصلاح»

منظور از اصلاح حضرت مهدی عج که به اصلاح انبیاء و رسول تشییه شده است، چیست؟

با توجه به روایاتی که اصلاح حضرت بقیه الله علیه السلام را عنوان کرده، این گونه بdst می‌آید که منظور از اصلاح، اصلاح امر حضرت می‌باشد.

پیامبر اکرم علیه السلام پیرامون ظهور امام عصر فیض الشیعی می‌فرمایند: «یصلاحه الله فی لیلۃ» و درجای دیگر می‌فرمایند: «المهدی من اهل البيت یصلاح الله له امره فی لیلۃ» و در دعای دوران غیبت آمده: «اللَّهُمَّ انتَ الْعَالَمُ غَيْرُ الْمَعْلُومِ بِالوقتِ الذِّي فِيهِ صَلَحَ امْرَوْلِيكَ» یعنی اصلاح، به اصلاح امر معنا شده است. وجه شباهت اصلاح امر انبیاء با ظهور، همان اعلان دعوت و آشکار کردن آن است، اعلانی که با اذن خدا آغاز شد و هیچ تقیه ای در آن وجود نداشت یعنی انبیاء الهی در مقام نبوت مأمور به تقیه نبوده و موظف به بیان آنچه بر آنها وحی می‌شد بودند. درباره حضرت مهدی فیض الشیعی نیز همین گونه خواهد بود. حضرت به اذن خدا ظهور کرده و تقیه در کارشان نیست.

فراز چهارم:

دعابرای ظهور و ترسیم سیمای حکومت

۱. أبدله من بعد خوفه امنا
۲. يعبدك لا يشرك بك شيئاً
۳. لا تجعل لاحد من خلقك على ولیک سلطاناً
۴. وأذن له في جهاد عدوک وعدوه.

در ابتدای این فراز سخن از خوف حضرت مطرح شده است. یکی از جوهر مهم درغیبت امام عصر فرج الشیعه ترس از کشته شدن است و این خوف باید از بین برودت اظهور محقق شود. پس ازان دو محور اساسی حکومت؛ یعنی امنیت و عبودیت مطرح می‌شود.

البته همه آثار حکومت حضرت، مقدمه برای پرستش و اعتلای کلمه توحید است و زیبایی ظهور در تبدیل جامعه خود محور به خدامحور است.

فراز پنجم: نقش مادر حکومت

این فراز، دعای در حق خودمان است و نقش ما در دوران حکومت را بیان می‌کند یعنی خواستار مقامی می‌شویم که امام هشتم علیہ السلام از خداوند متعال طلب می‌کند. مقامی که در دعای ندب، دعای عهد، زیارت آل پیغمبر و بقیه ادعیه، ائمه معصومین علیهم السلام؛ برآن تأکید کرده اند. و همه ما در دوران غیبت باید مهم ترین حرکت و فعالیت مان زمینه سازی برای ظهور و برنامه ریزی برای فرج والگو گرفتن از شهداًی کربلا و مجاهدین در راه خدا و با داشتن دغدغه دینی و یاری دین خدار در دوران غیبت برای یاری آن امام در دوران ظهور مهیا شویم.

اللهم انا نرحب اليك في دولة كريمة .... و تجعلنا فيها من الدعاة الى طاعتك والقاده الى سبيلك

از سؤال فرشتگان «اتجعل فيها من يفسد فيها ويسفك الدماء ...» و جواب خداوند تبارک و تعالی «انى اعلم مالا تعلمون» معلوم می‌گردد که مقام خلیفه آن قدر عالی است که ملائکه از درک مقام رفیع او عاجز بودند. همین طور شیطان با آن همه عبادت نتوانست منزلت او را درک کند. پس انسان کامل، هم عالم به علم الهی است و هم مقتدر به قدرت الهی و هم متخلق به اخلاق الهی. و امام عصر فرج الشیعه انسان کاملی است که خلیفه حقیقی خداوند تبارک و تعالی است.

ج) ولا تجعل لاحد من خلقك على ولیک سلطاناً

«ولی»؛ درلغت به معنای نزدیکی و قرب است و همه معانی «ولی» به یک معنا بر می‌گردد و آن اوج قرب و نزدیکی است به گونه ای که بین دو طرف هیچ حائل و فاصله ای نباشد. به همین دلیل خداوند ولی مؤمنان است. آن ها هم ولی خدایند. «الله ولی الذين آمنوا»، «الا ان اولیاء الله» در دعای سلامتی حضرت نیز هم امام به عنوان ولی خداوند تبارک و تعالی به عنوان ولی امام معرفی شده اند. «اللهم كن لولیک... ولیاً حافظاً»

امام رضا علیہ السلام امام عصر فرج الشیعه را با وصف ولی خدا معرفی می‌کنند یعنی بین ایشان و خدا هیچ حائل و فاصله ای نیست و بهترین فرد برای اجرای اهداف الهی هستند.

فراز سوم: دعابرای سلامتی حضرت

الف) «حفه بملائكتک»:

امام رضا علیہ السلام در این فراز، برای فرزندش حضرت ولی عصر فرج الشیعه دعایی کند که خدای از فرشتگان (نگهبانانی) براو بگمار. کلمه حفه از ریشه (حلف) به معنای چرخیدن دوریک چیز است. این فراز از دعای بیان یکی از جوهر شباهتهای امام معصوم به کعبه معظمه است که در روایت رسول الله علیه السلام آمده است: «مثل الامام مثل الكعبه اذ تؤتى ولا تأتى» همانگونه که مردم باید به سراغ کعبه روند باید به سراغ امام زمان فرج الشیعه خویش روند و همانگونه که ملائکه لحظه ای از طوف بیت الله الحرام دست نمی‌کشند از چرخش به دور امام معصوم جدانمی‌گرددند.

ب) «و ایده بروح القدس من عندک»:

امام رضا علیہ السلام از خداوند درخواست می‌کند که حضرت ولی عصر فرج الشیعه، مؤید به روح القدس از جانب پروردگار باشد.

از روایات بدست می‌آید که مسائل جدیدی که برای پیامبر علیه السلام یا امام علیہ السلام ایجاد می‌گردد راه حلش بوسیله القای روح القدس می‌باشد. امام صادق علیہ السلام می‌فرمایند: «فإذا ورد علينا الشيء الذي ليس عندنا تلقانا به روح القدس»

ج) «واسلکه من بين يديه ومن خلفه رصدا يحفظونه من كل سوء»

این فراز از دعای امام رضا علیہ السلام برگرفته از آیه «الا من ارتضی من رسول فانه یسلک من بین يديه و من خلفه رصدا» می‌باشد که می‌فرماید از علم خداوند جزر سولی که مورد رضایت خدا باشد اطلاع پیدانمی‌کند که آن رسول مورد محافظت و مراقبت از هر دو طرف می‌باشد. پس حضرت بابیان این جمله به کنایه می‌فهمانند که فرزند من مهدی، صاحب علم غیب خداوند می‌باشد. علم غیبی که خداوند فقط به آنها که مورد رضای او هستند اختصاص می‌دهد و حضرت مردم را آگاه می‌کند که یکی از ویژگی‌های اختصاصی مهدی علیه السلام مادر ابودن علم غیب خداوند است. که مردم بدانند فقط پیامبران محفوف به ملائکه مقرب نیستند، فقط حضرت عیسی مسیح مؤید به روح القدس نمی‌باشد و صاحب علم غیب فقط رسول نیست؛ بلکه حضرت در قالب دعا به ما می‌فهمانند که همه فضائل مذکور برای انبیاء و اوصیاء در مالی بیت علیه السلام و آخرين ما حضرت مهدی فرج الشیعه یکجا جمع گردیده است.

زمان ظهور

یکی از سؤالاتی که همواره ذهن بسیاری از مردم را به خود مشغول کرده این است که امام زمان عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ چه زمانی ظهرور می‌کند و آیا برای ظهور وقتی تعیین شده است؟ پاسخ این است که بر اساس سخنان پیشوایان دینی زمان ظهور بر مردم مخفی است.

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ در این باره فرمود: «ما نه در گذشته برای ظهور وقتی را تعیین کردیم و نه در آینده وقت تعیین می‌کنیم».^(۱) بنابراین کسانی که برای ظهور، زمان مشخصی را تعیین می‌کنند فریب‌کار و دروغگو هستند این مطلب در روایات مورد تأکید قرار گرفته است.

امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ به یکی از اصحاب خود که از زمان ظهور سؤال کرد فرمود: «وقت گذاران دروغ می‌گویند، وقت گذاران دروغ می‌گویند وقت گذاران دروغ می‌گویند». ^(۲) از این‌گونه روایات به خوبی می‌توان فهمید که همواره کسانی بوده‌اند که با انگیزه‌های شیطانی برای ظهور، زمان تعیین می‌کرده و چنین افرادی در آینده هم وجود خواهند داشت.

به همین جهت پیشوایان معصوم عَلَيْهِ السَّلَامُ از شیعیان خواسته‌اند که در برابر وقت گذاران بی‌تفاوت نباشند؛ بلکه آنان را تکذیب نمایند.

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ در این زمینه به یکی از اصحاب خود فرمود: «از تکذیب کردن کسی که برای ظهور وقت تعیین می‌کند هیچ پروایی نداشته باش؛ چرا که ما برای کسی وقت ظهور را تعیین نکرده ایم». ^(۳)

السَّلَامُ عَلَى الْمُعْلَمَاتِ نَاصِحٌ حِلَالٌ

«سَلَامٌ بِرَتْوَاهِ مَوْلَاهِيَّ كَه بِرَزَمَانِ احاطَهِ دَارِيَّ»

۱. الغيبة طوسی، فصل ۷، ح ۴۱۲، ص ۴۲۶.

۲. همان، ح ۴۱۱، ص ۴۲۵.

۳. الغيبة طوسی، فصل ۷، ح ۴۱۴، ص ۴۲۶.

سازمان ظهور

راز نهان بودن زمان ظهور

بر اساس اراده خداوند حکیم زمان ظهور بر ما مخفی است و بدون تردید این مسأله به جهت حکمت‌هایی است؛ از جمله:

... تداوم امید

وقتی زمان ظهور پنهان باشد نور امید در دل منتظران همه عصرها باقی خواهد ماند و با این امید پیوسته و مداوم است که می‌توانند در برابر سختی‌ها و فشارهای دوران غیبت مقاومت کنند. به راستی اگر به شیعیان سده‌های گذشته گفته می‌شد که ظهور در زمان شمارخ نمی‌دهد؛ بلکه در آینده دور اتفاق خواهد افتاد، آنها با کدام امید در برابر فتنه‌های روزگار خود مقاومت می‌کرند و چگونه می‌توانستند گذرگاه‌های سخت دوران غیبت را به سلامت پشت سر بگذارند؟

... زمینه سازی

بدون تردید انتظار سازنده که از مهم ترین عوامل فعالیت و پویایی است، تنها در سایه مخفی بودن زمان ظهور شکل خواهد گرفت؛ زیرا با مشخص بودن زمان ظهور کسانی که می‌دانند ظهور را درک نمی‌کنند انگیزه‌ای برای تحرک و زمینه سازی نخواهند داشت و به سکون و رکود روی خواهند آورد.

حال آنکه با پنهان بودن زمان ظهور، انسان‌های همه عصرها و دوران‌های امید اینکه ظهور را در زمان خود ببینند تلاش می‌کنند تا زمینه‌های ظهور را فراهم کنند و جامعه خود را به جامعه‌ای صالح و پویا تبدیل نمایند.

به علاوه در صورت معین بودن وقت ظهور چنانچه برای مصالحی ظهور در زمان و عده داده شده رخ ندهد چه بسا افرادی در اصل اعتقاد به امام مهدی عجیل اللہ تعالیٰ فوج الشیعیین دچارت‌دید شوند. امام باقر علیه السلام در پاسخ این سؤال که آیا ظهور وقت مشخصی دارد فرموده است: «کسانی که وقت تعیین می‌کنند دروغ می‌گویند، (و این سخن را تکرار فرمود) زمانی که موسی علیه السلام به دعوت پروردگار به مدت سی روز از میان قوم خود بیرون رفت و خداوند بر آن سی روز، ده روز دیگر افزود قوم او گفتند: موسی به وعده خود وفا نکرد و آنچه نباید می‌کردند، کردند. [از] دین برگشتن و گوسله پرست شدند».

الغیبه نعمانی، باب ۱۶، ح ۱۳، ص ۳۰۵.

معرفی کتاب مهدوی:

حدیث حضور

(دلیل های نقلی وجود امام دوازدهم؛
پاسخ به شباهات کاتب)

از جمله مسائل مهم در موضوع مهدویت، ولادت و وجود امام عصر، حضرت حجت بن الحسن عَلَيْهِ السَّلَامُ است. بسیاری از مسائل دیگر مانند غیبت و نقش امام غایب، به اثبات ولادت وجود آن حضرت بستگی دارد.

دانشمندان شیعه برای اثبات این امر مهم، دلیل های متعددی آورده اند که به طور کلی این دلیل ها را به سه گروه می توان تقسیم کرد: کلامی، نقلی و تاریخی. دلیل های نقلی شامل آیات قرآن و روایت های رسیده از طریق شیعه و اهل تسنن است.

احمد الکاتب از نویسندهای عرب زبان در صدد انکار ولادت و وجود امام دوازدهم عَلَيْهِ السَّلَامُ است. از این رو در کتاب خویش در صحت دلیل های نقلی و نیز در دلالت آن ها بر مقصود شیعه تردید کرده است. این نوشتار ضمن نقل عین عبارت های وی به نقد و پاسخ گویی به آن ها می پردازد.

معرفی کتابخانه مهدوی

برای ورود به کتابخانه مجازی کتب مهدویت
کد را سکن نمایید

متعلق به مرکز پژوهش های تخصصی امام مهدی عَلَيْهِ السَّلَامُ

The screenshot shows a website interface for a library section. At the top, there's a navigation bar with links like 'Funny Photo Effects', 'FloorStreets0038 - F...', 'Pinterest', 'تعریف خدمات - استو...', 'گروه', 'لینک درخواست سخنوار...', 'شیعه والتبیر | جای ب...', 'بلل کاربری - بو آینود', 'مجموعه عکس نوشته...', and 'لینک درخواست سخنوار...'. Below the navigation, there's a main heading 'صفحه اصلی > کتابخانه مهدوی' with a QR code. The main content area displays several book covers with their titles in Persian. Some titles include 'مهدی منتظر (علیه السلام) در اندیشه اسلامی', 'مهدی (عجل الله فرجه) تجسم امید و نجات', 'حسن حضور - آموزش کاربردی ضرورت دوازدهم؛ پاسخ به شباهات کاتب', 'مهدی (عجل الله فرجه) در اندیشه اسلامی', 'جهاندیده گفتار پیرامون ارتباط معنوی با حضرت مهدی (علیه السلام)', 'چهل حدیث پیرامون نور بزرگان مهدی (علیه السلام)', 'چهارده گفتار پیرامون ارتباط معنوی با حضرت مهدی (علیه السلام)', 'جهاندیده گفتار پیرامون ارتباط معنوی با حضرت مهدی (علیه السلام)', 'حق و مهدویت', 'تحلیلی بر روایات مهدویین', and 'رسانیده از جمله مسائل مهم در موضوع مهدویت'. To the right, there are input fields for 'جستجو در کتابخانه مهدوی: جستجو', 'مازدیده ترینها: مازدیده', and 'رتبه دار ترین کتابها: رتبه دار'.

دارای قابلیت جستجوی عنوان کتاب و همچنین دسترسی به متن کامل کتاب ها با نزدیک به ۳۰۰ عنوان کتاب تخصصی و عمومی مهدویت

می توانید متن این کتاب از جواد جعفری را در کتابخانه مجازی مهدویت مطالعه نمایید.

نماز امام زمان فرجه الشَّرِيف

چیزهایی که به من عنایت کردی تا هرگز از چیزی نهار اسم و حذر نکنم، به درستی که تو بره ره چیز توانایی و خدماء را بس است و چه خوب کارگشایی است، ای کفایت کننده ابراهیم از نمرود و ای کفایت کننده موسی از فرعون، از تو می خواهم بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و از من کفایت کنی شرّ فلان پسرفلان را.

به جای «فلان بن فلان» نام شخصی را که از شرّ او می ترسد و نام پدرش را بگوید و از خدا بخواهد که زیان او رادفع و وی را ازاو کفایت کند، به درستی که حق تعالیٰ گزند او را کفایت خواهد کردان شاء الله تعالیٰ.

و پس از آن به سجده رود و حاجت خود را بخواهد و به سوی حق تعالیٰ زاری کند. به درستی که مرد مؤمن وزن مؤمنه ای نیست که این نماز را بجا آورد و این دعا را از روی اخلاص بخواند، مگر این که درهای آسمان برای او در برآمدن حاجاتش گشوده می شود و در همان هنگام و همان شب دعای او نسبت به هرگونه حاجتی که باشد مستجاب می شود و این به سبب فضل و انعام حق تعالیٰ بر ما و بر مردم است. این نماز همچنین در دستور نماز مسجد جمکران وارد شده است. با این تفاوت که دعای فوق راندار و در عوض گفته شده پس از اتمام نماز یک بار گفته می شود: «لا اله الا الله» و به دنبال آن تسبیحات حضرت فاطمه سلام الله علیها خوانده شود و بعد از آن به سجده رفته و صد بار با عبارت «اللهم صل علی محمد وآل محمد» بر پیامبر و آل او صلوات فرستد. (مجلسی، بحار الانوار، ۱۴۰۳ق، ج ۵۳، ص ۲۳۱)

نماز امام صاحب الزمان فرجه الشَّرِيف دو رکعت است. این نماز را سید بن طاووس در کتاب مهج الدعوات مستند به یکی از توقعات امام زمان فرجه الشَّرِيف در کتاب کنز النجاح چنین آورده است: هر کس حاجتی به درگاه خدا دارد شب جمعه پس از نیمه شب غسل کند و به جایگاه نمازش رفته دو رکعت نماز به جای آورده که در رکعت اول سوره حمد را بخواند و چون به آیه «إِيَّاكَ نَعْبُدُ و إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ» رسید، آن را صد مرتبه تکرار کند و در بار صدم تا آخر سوره را تمام کند بعد از پایان حمد سوره توحید را یک بار بخواند و بعد رکوع و سجده هارابه جا آورد و ذکر هر کدام راهفت مرتبه پشت سرهم تکرار کند. رکعت دوم را نیز به همین گونه بخواند و چون نماز به پایان رسید، این دعا را بخواند. خداوند حاجتش را البته بددهد هرچه باشد مگراینکه حاجتش در قطع رحم نهفته باشد.

و دعا این است:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَطْعُتُكَ فَالْمَحْمَدَةَ لِكَ، وَإِنِّي عَصَيْتُكَ فَالْحُجَّةُ لِكَ، مِنْكَ الرُّوحُ وَمِنْكَ الْفَرْجُ، سُبْحَانَ مَنْ أَنْعَمَ وَشَكَرَ، سُبْحَانَ مَنْ قَدَرَ وَغَفَرَ .اللَّهُمَّ إِنِّي كُنْتُ عَصَيْتُكَ فَإِنِّي قَدْ أَطْعَتُكَ فِي أَحَبِ الْأَشْيَاءِ إِلَيْكَ وَهُوَ الْإِيمَانُ بِكَ، لَمْ أَتُخْذِلَكَ وَلَدَأَ وَلَمْ أُدْعُ لَكَ شَرِيكًا مَنَا مِنْكَ بِهِ عَلَيٌّ لَمَنَا مِنْيٌ بِهِ عَلَيْكَ، وَقَدْ عَصَيْتُكَ يَا إِلَهِي عَلَى غَيْرِ وَجْهِ الْمُكَابَرَةِ، وَلَا الْخُرُوجُ عَنْ عُبُودِيَّتِكَ، وَلَا الْجُحُودُ لِرُبُوبِيَّتِكَ، وَلِكِنْ أَطْعَتُ هَوَىيْ وَأَنْزَلْتِي الشَّيْطَانُ، فَلَكَ الْحُجَّةُ عَلَيٍّ وَالْبَيْانُ فِيْ إِنْ تَعْذِيْنِي فِيْ دُنْدُوبِي غَيْرُ طَالِمٍ لِي، وَإِنْ تَغْفِرِي وَتَرْحَمِنِي فَإِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيمٌ .

خدایا اگر اطاعت کردم، پس ستایش توراست و اگر نافرمانی ات نمودم پس حجت توراست، نسیم رحمت و گشایش از جانب توست، منزه است کسی که نعمت داد، منزه است کسی که تقدیر کرد و آمرزید، خدایا چنانچه نافرمانی ات کرده باشم، پس به یقین در محبوب ترین چیزها به نزد تو اطاعت نمودم و آن ایمان به توست، برایت فرزندی نگرفتم و شریکی تخواندم، این ایمان منزی است از جانب تو بermen، نه از سوی من برتو، نافرمانی کردم تورا ای معبد من نه از روی دشمنی و نه از روی بیرون رفتن از بندگی ات و نه از روی انکارربویت، بلکه هوای نفسم را پیروی کردم و شیطان مرالغازاند، تورا بر من حجت و بیان است، پس اگر عذابم کنی به خاطر گناهان من است و تو ستمکاربر من نیستی و اگر مرایا بامزی و به من رحم کنی به یقین توبخشند و بزرگواری.

پس از این دعات نفسی او وفا کند «یا کریم، یا کریم» را تکرار کند، و بعد از آن بگوید: یا آمناً مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَكُلِّ شَيْءٍ مِنْكَ خَائِفٌ حَذِيرَةُ اللَّهِ بِأَمْنِكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَخَوْفُ كُلِّ شَيْءٍ مِنْكَ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تُعَظِّيَنِي أَمَانَةَ النَّفْسِيِّ وَأَهْلِيِّ وَلَدِيِّ وَسَائِرَ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيٍّ حَتَّى لَا أَخَافَ وَلَا أَحْذَرَ مِنْ شَيْءٍ أَيْدَى إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، وَحَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ، يَا كَافِيِّ إِبْرَاهِيمَ نُمُرُودَ، وَيَا كَافِيِّ مُوسَى فِيْ عَوْنَانَ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَنْ تَكْفِيَنِي شَرُّ فَلَانِ ابْنِ فَلَانَ.

ای این از هر چیزو هرچیز از تو هراسان و در حذر، از تو می خواهم به اینمی ات از هر چیزو هراس هرچیز از تو، این که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی و به من امان دهی، برای خود و خاندان و فرزندانم و سایر

هفت. پاک‌ترین حکومت‌ها

یکی از عوامل ضعف و ناتوانی در اداره امور، عدم تسلط و چیره نبودن بر مسائل گوناگون است. وقتی امام مهدی فریضه‌الشیعه از جانب خدای متعال سیطره‌ای همه جانبه بر امور داشته باشد، کسی توان تخلف نخواهد داشت. به همین دلیل، حکومت ایشان، پاک‌ترین حکومت‌هاست. (ص ۱۱۸)

هشت. آشکاری دین کامل

یکی از رخدادهایی که در پی برپایی حکومت جهانی امام زمان فریضه‌الشیعه تحقق می‌یابد، آشکاری و اظهار کامل دین و آیین اسلام است. این مطلب در بخشی از دعای شریف افتتاح نیز در قالب درخواست از درگاه الهی مورد توجه قرار گرفته است. (ص ۱۱۸ و ۱۱۹)

نه. درست به روش پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

در چگونگی اظهار دین و سنت رسول صلی الله علیه و آله و سلم، آن حضرت به روش پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم با زشتی‌ها و پلیدی‌ها مبارزه می‌کند و در نهایت اسلام ناب را پایدار می‌کند. (ص ۱۱۹)

ده. دولت کریمه

(اللَّهُمَّ إِنَّا نَرْغُبُ إِلَيْكَ فِي دُولَةٍ كَرِيمَةٍ)

دولت کریمه یعنی دولتی ارزشمند و پسندیده که توانایی تأمین منفعت‌های دنیا و آخرت انسان را دارد. در این فراز از دعای شریف افتتاح، دو ویژگی مورد توجه قرار گرفته:

- (۱) اسلام و مسلمانان به وسیله آن عزیزمی‌شوند؛
- (۲) نفاق و منافقان به وسیله آن خوار و ذلیل می‌شوند. (ص ۱۲۲ و ۱۲۳)

یازده. تکلیف روزهای غیبت

در دوره غیبت نباید نسبت به برپایی حکومت عدل الهی بی‌تفاوت بود؛ بلکه باید رغبت و اشتیاق خود را نسبت به آن ابراز کرد. عزت نهادن به اسلام و مسلمانان و اظهار تنفس از نفاق و طلب خواری منافقان در راستای ارزش‌های الهی است. (ص ۱۲۴)

دوازده. دوری از نفاق

اگر خواهان عزت و سربلندی در حکومت مهدوی هستیم، باید از نفاق و دوری‌بی به دور باشیم. (ص ۱۲۵)

کتاب‌گردی

در کتاب شرح دعای شریف افتتاح
دوازده نکته از یک کتاب

برای تهییه کتاب
کد را سکن نمایید

یک. معنی صلووات

نشر صلووات بر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و خاندان پاکش از جانب خدای متعال و فرشتگان الهی، مطلبی است که قرآن کریم به آن تصریح کرده و مسلمانان را نیز به آن دستور داده. در معنی صلووات، از امام صادق علیه السلام روایت شده است: «صلوات از جانب خدای متعال، رحمت، از جانب فرشتگان، مایه رشد و پاکی و از جانب مردم، دعا است». (ص ۸۴ و ۸۵ کتاب)

دو. شبیه ترین فرد به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم

بر اساس روایات، پیامبرین هر دو نفر از اصحاب خود، برادری ایجاد کرد و بین خود و حضرت علی علیه السلام نیز صیغه برادری جاری نمود. پس معلوم می‌شود که در میان اصحاب، حضرت علی علیه السلام شبیه ترین فرد به رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم بوده است. (ص ۹۵ کتاب)

سه. آثار انتظار پویا و واقعی

کسی که اعتقاد به ظهور امام زمان فریضه‌الشیعه دارد، یأس و نامیدی برایش بی معنی است. کسی که منتظر و پیرو امام مهدی فریضه‌الشیعه است، از مسیر عدالت خارج نمی‌شود. (ص ۱۱۱ کتاب)

چهار. دعوت به قرآن کریم

بر اساس روایات، امام زمان فریضه‌الشیعه پیش از بیعت یاران ویژه خود در جمع آن‌ها سخنرانی، و آن‌ها را به کتاب خدا دعوت می‌کند. امام باقر علیه السلام فرماید: «مهدی همراه لشکریان خویش از شهرهای گوناگون عبور می‌کند و نخستین کاری که انجام می‌دهد، دعوت مردم به کتاب خدا، قرآن مجید است». از این رو، وقتی دعا می‌کنیم که «خدایا اوراد دعوت کننده به کتابت قرار بده» مراد این است که امام مهدی فریضه‌الشیعه با ظهور و آغاز انقلاب جهانی، مردم را به قرآن کریم دعوت کند. (ص ۱۱۱ کتاب)

پنج. لقب قائم

لقب «قائم» برای تمام امامان معصوم استفاده می‌شود؛ ولی وقتی به صورت مطلق به کار رود، منظور، امام دوازدهم فریضه‌الشیعه است که در چارچوب حق م Huss و برای برپا داشتن دین الهی قیام می‌کند و زمین را پراز عدل و داد می‌نماید. (ص ۱۱۲ کتاب)

شش. حکومت امام مهدی فریضه‌الشیعه

قلمرو حکومت امام مهدی فریضه‌الشیعه تمام کره زمین است و نه بخشی از آن، دین از سیاست جدا نیست. امام مهدی فریضه‌الشیعه به عنوان مؤمن ترین و صالح ترین انسان‌ها، قرار است حکومتی جهانی در چارچوب دین برپا کند و این، وعده قرآن است. هدف اصلی از حکومت عدل مهدوی، رسیدن به بندگی محض خدای مهریان و دوری از هرگونه شرک است. (ص ۱۱۵ کتاب)

خانه مهدی علیهم السلام کجاست؟

یکی از مهم‌ترین امور پنهان در مورد امام عصر فیض‌الله‌شیرازی محل زندگی آن حضرت در طول غیبت ایشان است. از این رو بسیاری علاقه مندند بدانند که خورشید پنهان در کدامیں بخش از این کره خاکی به گذران عمر می‌پردازد؟ بایک نگاه کلی در احادیث به چهار دسته روایت در این موضوع برمی‌خوریم:

دوران زندگی با پدر بزرگوار خود امام حسن عسکری علیهم السلام (۲۵۵-۲۶۰ق)

شکی نیست که آن امام همام در شهر سامرا و در خانه پدرش امام حسن عسکری ؟(ع؟) دیده به جهان گشود و تا پایان عمر شریف پدر خود در کنار آن حضرت می‌زیست.

این دوران از نیمه شعبان سال ۲۵۵ق آغاز و در هشتم ربیع الاول سال ۲۶۰ق پایان یافت.

علاوه بر نقل موثق تاریخی، افراد فراوانی از این حادثه بزرگ پرده برداشته اند:

شیخ صدوق علیه السلام در کتاب شریف کمال الدین و تمام النعمه.

که یکی از مهم‌ترین کتابهای نگاشته شده در موضوع مهدویت است. داستان ولادت حضرت مهدی علیهم السلام را این گونه نقل کرده است: حکیمه، دختر امام جواد علیهم السلام گوید: امام حسن عسکری علیهم السلام مرا نزد خود فراخواند و فرمود: ای عمه! امشب افطار نزد ما باش که شب نیمه شعبان است و خدای متعال امشب حجت خود را که حجت او برروی زمین است ظاهر سازد. گفتم: مادر او کیست؟

فرمود: نرجس. گفتم: فدای شما شوم اثری در او نیست. فرمود: همین است که به تو می‌گویم. آدم و چون سلام کردم و نشستم نرجس آمد کفش مرا بردارد و گفت: ای بانوی من و بانوی خاندانم، حالتان چطور است؟ گفتم: تو بانوی من و بانوی خاندان من هستی. از کلام من ناخرسند شد و گفت: ای عمه جان! این چه فرمایشی است؟ بدو گفتم: ای دختر جان! خدای متعال امشب به تو فرزندی عطا فرماید که در دنیا و آخرت آقا است....

آن گاه به صورت مفصل داستان را ذکر کرده است. این روایت از مهم‌ترین روایات درباره ولادت حضرت مهدی علیهم السلام است و دلالت برو لادت حضرت مهدی علیهم السلام در خانه امام عسکری علیهم السلام سامرداد است.

نه تنها بستگان نزدیک و خدمتگزاران بیت امامت، آن حضرت را در شهر سامرا و در خانه امام عسکری علیهم السلام دیده اند که بسیاری از یاران و خواص اصحاب امامت به شرف دیدار آن جمال چون آفتاب نائل آمده اند و همگی حکایت از مدعای زندگی امام مهدی علیهم السلام در کنار پدر در شهر سامرا دارد. اگرچه در این دوران نیز مخفیانه زندگی می‌کرده اند ولی عده فراوانی از نزدیکان و شیعیان ایشان را دیده اند.

دوران غیبت صغرا (۳۲۹-۳۴۰ق)

غیبت صغرا عبارت است از دوران پنهان زیستی کوتاه مدت حضرت مهدی علیهم السلام که طبق نظر مشهور باشہادت امام حسن عسکری علیهم السلام (سال ۲۶۰ق). آغاز شده و با رحلت چهار مین نایب خاص آن بزرگوار (سال ۳۴۹ق). به پایان رسیده است که مجموعاً ۶۹ سال می‌شود.

اگرچه به روشنی محل زندگی آن حضرت در این دوران مشخص نیست ولی از روایات و قرائت به دست می‌آید که این مدت را حضرت عمده‌دار در منطقه سپری کرده اند: یکی منطقه عراق و

دیگر مدینه منوره که البته روایات متعددی براین مطلب دلالت دارد.

از امام صادق علیهم السلام در این زمینه نقل شده است که فرمود: برای [حضرت] قائم علیهم السلام و غیبت است. یکی کوتاه و دیگری طولانی. در غیبت اول جز شیعیان مخصوص از جای آن حضرت خبر ندارند و در غیبت دیگر جز دوستان مخصوصش از جای او خبر ندارند.

(اصول کافی، ج ۲، ص ۱۴۱)

در دوران غیبت صغرا، از سفیران چهارگانه (نواب خاص) کسی نزدیک تر به آن حضرت ذکر نشده است و ایشان هم تماماً در عراق و همواره با حضرت در ارتباط بوده اند و توقعات فراوانی از طرف حضرت به دست آنها شرف صدور یافته است. بنابراین می توان گفت بخشی از عمر آن حضرت در این دوران در عراق سپری شده است. همچنین امام باقر علیهم السلام فرمود: به ناگزیر برای صاحب این امر عزلت و گوشه گیری خواهد بود... و طبیبه (مدینه) چه منزلگاه خوبی است. (كتاب الغيبة، شیخ طوسی، ص ۱۶۲)

همین روایت در کتاب شریف اصول کافی باشد که تفاوتی از امام صادق علیهم السلام این گونه روایت شده است:

به ناچار صاحب الامر غیبت کند و به ناچار در زمان غیبت‌ش گوشه گیری کند، چه خوب منزلی است طیبه (مدینه). (غیبت‌نعمانی، ص ۱۶۸)

هم چنین ابوهاشم جعفری می‌گوید: به امام عسکری علیه عرض کرد: بزرگواری شمامانع می‌شود تا از شما پرسش نمایم، اجازه بفرمایید سوالی بپرسم. حضرت فرمود: بپرس. عرض کرد: ای آقای من! آیا فرزندی دارید؟ فرمود: بله. گفت: اگر اتفاقی رخ داد کجا پیدا ش کنیم؟ فرمود: در مدینه. بنابراین جمع بین دو دسته روایات به این صورت است که آن حضرت در مدینه حضور داشته‌اند؛ ولی به خاطراً تباطی که آن حضرت بانواب خاص داشته‌اند بخشی از عمر خود را در عراق سپری نموده‌اند.

دوران غیبت کبرا

این دوران ویژگی‌هایی دارد که آن را از دوران غیبت صغراً کاملاً متمایز می‌سازد که از جمله آن کامل شدن غیبت آن حضرت است. به همان اندازه که پنهان زیستی حضرت مهدی علیه در این دوران به کمال می‌رسد و نیابت و سفارت همانند دوران غیبت صغراً وجود ندارد، محل زندگی آن حضرت نیز نامشخص ترمی شود و در این دوران است که هرگز به طور قطع نمی‌توان مشخص نمود آن حضرت در کجا زندگی می‌کند. البته روایات در این باره به محل‌های مختلفی اشاره کرده‌اند که برخی از آنها از این قرارند:

الف) مدینه طیبه

همان طور که قبل از اشاره شد برخی از روایات به صورت عام و بدون قید زمان غیبت صغراً، مدینه را به عنوان جایگاه آن حضرت در دوران غیبت مورد اشاره قرارداده‌اند.

ب) ناحیه ذی طوى

ناحیه ذی طوى در یک فرسخی مکه و داخل حرم قرار دارد و از آنجا خانه‌های مکه دیده می‌شود. برخی از روایات آن محل را به عنوان جایگاه حضرت مهدی علیه در دوران غیبت معین کرده‌اند. در برخی دیگر از روایات نیز ذکر شده که حضرت مهدی علیه قبل از ظهور در «ذی طوى» به سرمی برد و آن گاه که اراده الهی بر ظهور آن حضرت تعلق گیرد از آنجا وارد مسجدالحرام می‌شود. امام باقر علیه در این باره فرموده‌اند:

قائم عزیز الله در میان گروهی به شمار اهل بدر سیصد و سیزده تن از گردنہ ذی طوى پایین می‌آیند تا آنکه پشت خود را به حجر الاسود تکیه می‌دهند و پرچم پیروز را به اهتزاز در می‌آورند. (غیبت‌نعمانی، ص ۳۱۵)

ج) دشت‌ها و بیابان‌ها

از برخی روایات نیز استفاده می‌شود که آن حضرت در طول غیبت کبر ا محل خاصی ندارد و همواره در سفر به سرمی برد.

در توقیعی که از حضرت مهدی علیه به نام شیخ مفید صادر شده است، نیز به نامعلوم بودن مکان حضرت مهدی علیه اشاره شده است.

در آن نوشته چنین آمده است:

... با اینکه ما بر اساس فرمان خداوند و صلاح واقعی ما و شیعیان مؤمن مان تازمانی که حکومت در دنیا در اختیار ستمگران است در نقطه‌ای دور و پنهان از دیده ها به سرمی برمی....

این نامعلوم بودن محل زندگی آن حضرت در دوران غیبت کبر اسباب شده تا عده‌ای به گمانه زنی هایی بعض‌سیست و واهی پردازند، افسانه جزیره خضرا یا مثلث برمودا و مانند آن حکایت‌هایی است که در تاریخ پر فراز و فرود این اعتقاد رخ نموده است.

دوران ظهور و حکومت مهدی علیه

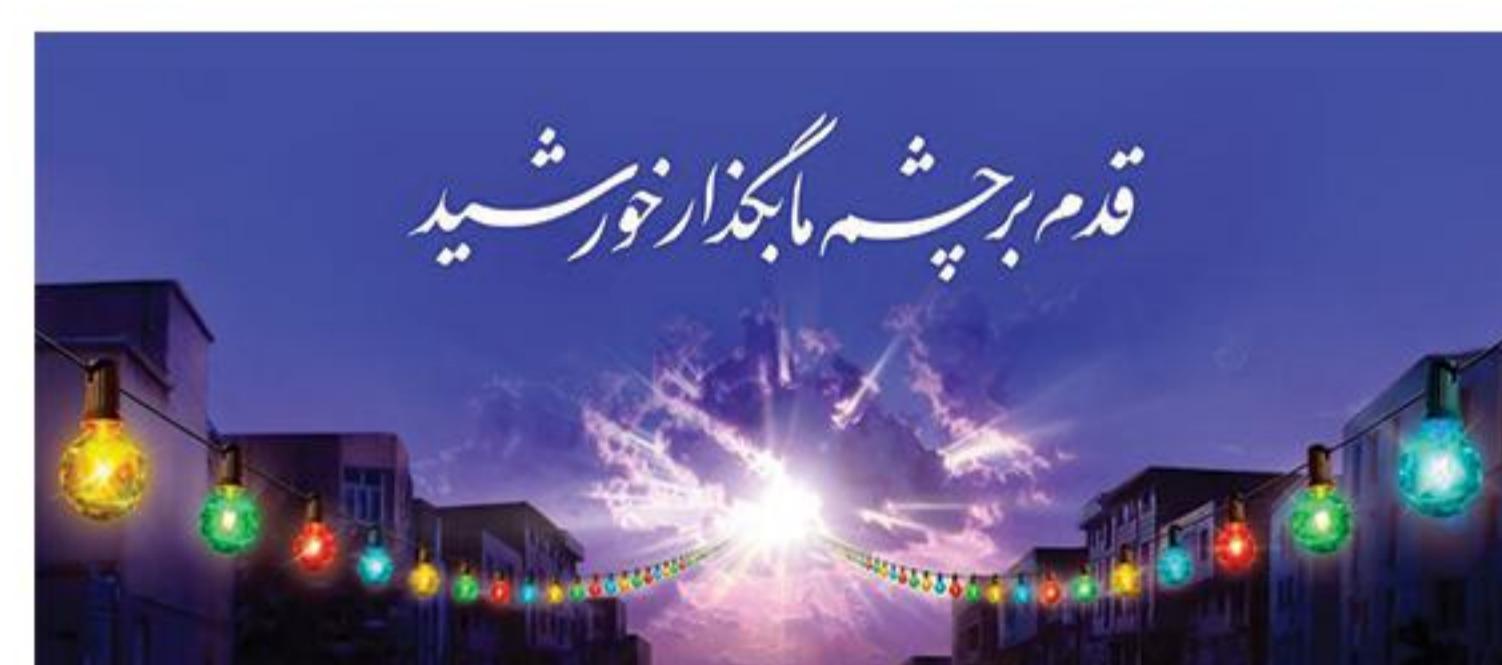
دوران ظهور که در خشان ترین فراز تاریخ و بهترین دوران حیات انسانی است، درباره محل زندگی حضرت مهدی علیه و حکومت آن حضرت در عصر ظهور، روایات فراوانی وجود دارد. عمدتاً در این روایات، مسجد سهله را منزل آن حضرت و شهر کوفه را به عنوان پایگاه حکومتشان معرفی کرده‌اند.

صن بار و صاف

هر چیز که مرا یاد شما می‌اندازد، دوست دارم..

آلبوم صوتی
مجموعه سرود و تواشیح
جهت بهره برداری در
جشن و مراسمات

مجموعه پوستر
پوسترهاي نمايشگاهي
نieme شعبان

با اسکن هر یک از کدهای می‌توانید به
محتوای چند رسانه‌ای معرفی شده
دسترسی پیدا کنید

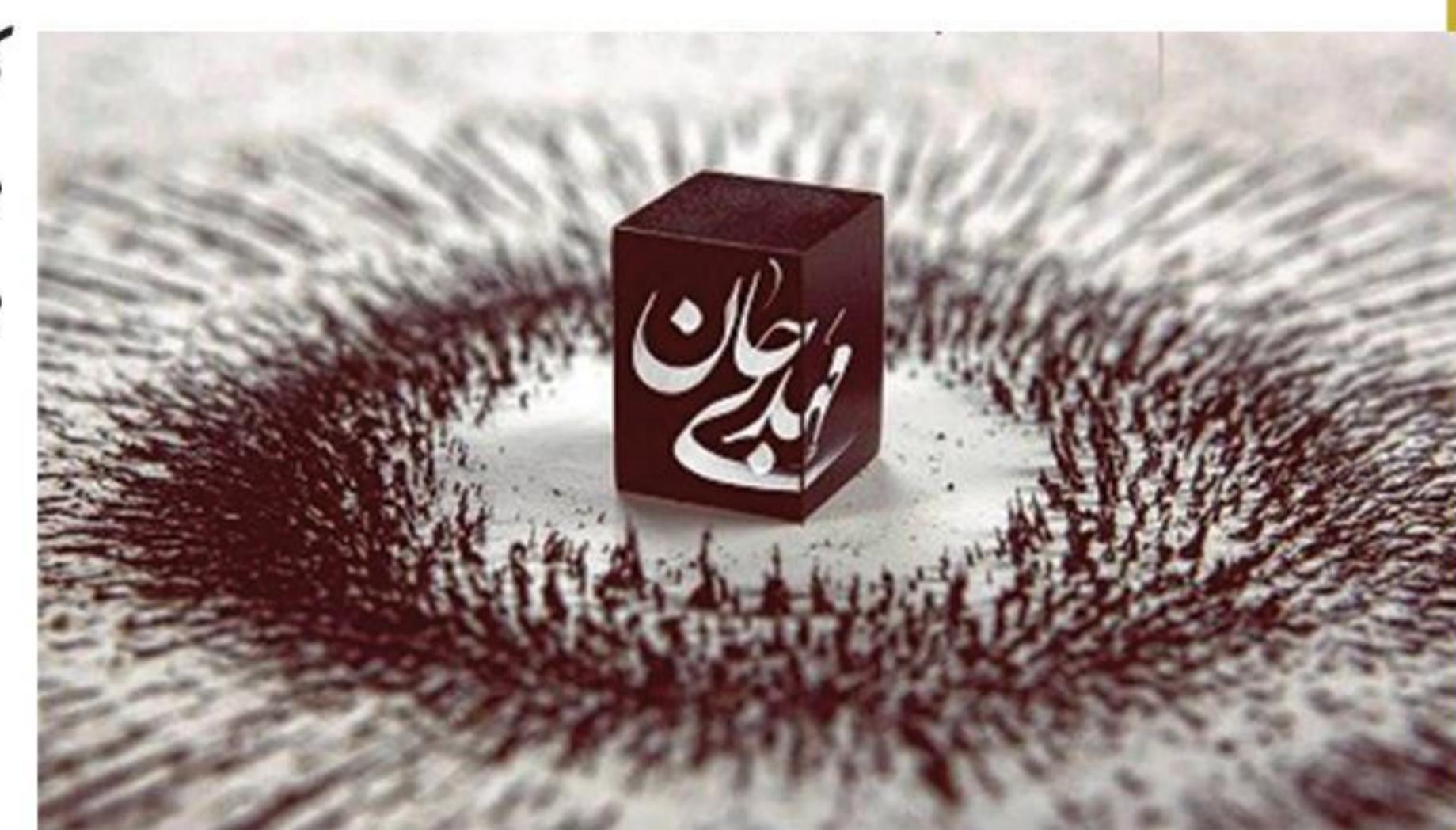
موشن کمیک استریپ "اینک آخرالزمان"
و چقدر چهره هایشان دیدنی خواهد بود، وقتی
که توبیایی...!

فیلم کوتاه ((ریسه))
فیلم کوتاه با عنوان «ریسه» با مضمونی جدید و
داستانی به موضوع مهدویت می‌پردازد

کلیپ های تمثیلات مهدوی استاد قرائتی
یکی از شیوه های بیان معارف دینی و اخلاقی
بهره گیری از ابزار زبان تمثیل و تشبیه است.

سرسفره دعا...

نگاهی به وظایف منتظر

(برگرفته از دعای زمان غیبت) زهیر دهقانی آرانی

چنانچه درادعیه قرآنی که واژه تثبیت در آنها به کار رفته، معمولاً کاری عظیم و مشکل پیش رو بوده و احتمال لغزش و جازدن وجود داشته است. به عنوان مثال وقتی که طالوت و سپاه کم تعداد او در مقابل سپاه عظیم طالوت قرار گرفتند، چنین دعا نمودند: "رَبَّنَا أَفْرُغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثِبْتُ أَقْدَامَنَا وَأَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ" بقره ۲۵۰
مرحوم آیه الله بهجت جعفر علیه السلام به رهبر معظم انقلاب خواندن این دعا را سفارش می نمودن "یا الله یا رحمان یا رحیم یا مقلب القلوب ثبت قلبی علی دینک" این سفارش نشانگر اهمیت توجه به ثبوت در دین است.

عملگرایی و طاعت محوری

<< وَ اسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ >> (و مرا در طاعت خود به کار گیر):
<< عبارت فوق که هم در صدد جهت دهی به عمل انسان است و هم در خواست توفیق از جانب خداوند می گردد چرا که بدون توفیق الهی پیمودن چنین مسیری ممکن نیست و هم از خداوند خواسته می شود طاعت و دستور الهی به واسطه خود فرد انجام شود.

<< مشابه تعبیر فوق درادعیه دیگر نیز مشاهده می شود مثلاً در صحیفه سجادیه (دعاهای ۱۴، ۱۶، ۲۰ و ...) یکی از جایگاه های این دعا که در اصول کافی نیز ذکر گردیده هنگام خروج از منزل است که در آن جایگاه از خداوند خواسته می شود کردار روزانه در راستای فرامین الهی باشد.

روزگار غیبت دوران دوری و فراق دردانه هستی و خلیفه الهی، امام حق و ولی صدق، امام مهدی علیه السلام است. گذار از این زمانه تاریک و پر خطر، امری بس خطیر و مشکل است و بدون یاری و راهبری پیشوای معصوم، غیر ممکن. امامان هدایت خود سختی این دوران را به گوش پیروان رسانیده اند و از خطرات آن حذر داده اند.

با وجود این ناهمواریها، پاداش به سلامت گذشتن از این مسیر پر تلاطم و دشوار، قابل شمارش و پیمایش نیست.

حال سوال اینجاست که چگونه می توان در این میدان پر خطر، عقیده را مرزبانی نمود و ایمان و امید را نگاهبانی؟ یکی از راهکارهای دستیابی به پاسخ، رجوع به ادعیه ای است که امامان هدایت به پیروان خوبیش در دوران غیبت سفارش نموده اند.

از میان ادعیه زمان غیبت، دعا بی که کتاب شریف کمال الدین شیخ صدوق به نقل از شیخ عمری نایب اول امام عصر فوجة الشفيف بیان نموده اند، حاوی معارفی عمیق و پر بهاست. در اینجا به برداشت هایی کوتاه از قسمتی از دعا پرداخته می شود که از آن می توان نقشه راه انتظار را دریافت.

این نیایش با دعا معرفه "اللَّهُمَّ عَرْفْنَیْ نَفْسَكَ فَإِنَّكَ أَنْ لَمْ تَعْرِفْنَیْ نَفْسَكَ ... آغَازْمِیْ گَرَدَدَ کَهْ فَقَرَاتَ اَنْ فَقَرَاتَ در منابع حدیثی دیگر نیز در دوران غیبت سفارش شده است. پس از آن نعمت شناخت امامان هدایت و نام جانشینان حقیقی پیامبر گرامی اسلام علیه السلام ذکرمی گردد. در پی این فقرات است که عبارات مورد استناد این نوشتار در قالب جملاتی ناب و بدیع رخ می نماید:
"اللَّهُمَّ فَتَبَّتِنِی عَلَى دِینِنَکَ وَ اسْتَعْمِلْنِی بِطَاعَتِنَکَ وَ لَئِنْ قَلْبِی لَوَلِیْ أُمْرِکَ وَ عَافِنِی مِمَّا مَتَّحَنَتَ بِهِ خَلْقَکَ وَ تَبَّتِنِی عَلَى طَاعَةِ وَلِیْ أُمْرِکَ"

این فقره شامل پنج دعاست که به هر یک به صورت مجزا پرداخته می شود:

ثبت قدمی در دین

<< اللَّهُمَّ فَثَبِّتِنِی عَلَى دِینِنَکَ: بارالها! مرابدین خود استوار بدار

<< ثبت >> از باب تفعیل بوده و نشان از تدریج دارد (ثبت در مقابل ثبوت). این فقره نشان می دهد باید لحظه به لحظه بر دین پاسبان بود و از پروردگار ثابت قدمی مداوم طلب نمود.

<< ثابت قدم بودن در دین امری است که به طور متعدد درادعیه صادره از پیامبر گرامی اسلام علیه السلام و ائمه هدی علیهم السلام آمده و مورد تاکید قرار گرفته است و این، اهمیت موضوع را هویتاً می سازد. چه بسیارند کسانی که در ابتدای کار ایمانی راسخ و نیتی خالص داشته اند ولی در ادامه پایشان لغزیده و به وادی گمراهی و هلاکت سرنگون گشته اند. این مساله به ویژه در دوران غیبت که دوران تمھیص و غربالگری بوده و نگاه داشتن ایمان در آن بسیار سخت و دشوار توصیف شده، ارزشی مضاعف می یابد.

<< ثبوت گاهی بی واسطه نسبت داده می شود (مانند اینجا) و گاهی به قلب (ثبت قلبی، ثبت فوادک) و گاهی به قدم (ثبت اقدامنا)

دلدادگی به امام

وَلَيْنُ قَلْبِي لَوْلِيْ أَمْرِكَ (وقلبم رابراي ولی امرت نرم کن)

<<لین>> به معنای نرمی و ضد خشونت است و در مورد اشیاء و اخلاق به کارمی رود. صفت «لین و نرمی» در قرآن کریم برای گفتار و قلب به کاررفته است.

<<دوران غیبت، زمان سنگدلی انسانها به واسطه دوری از حجت خداست. پذیرش امام قلب و روانی آماده می طلبد تا دوست، دل را "به هرجا که خاطرخواه اوست" ببرد. در این فراز زیبا از خداوند درخواست می شود دل آنچنان نرم گردد که نام و یاد حجت خدara پذیرا باشد.

<<امام، هادی باطنی انسانهاست و هدایت او به شیوه "ایصال الی المطلوب" است و دست هدایتگر انسان هدایت خواه را تا سرمنزل مقصود همراهی می کند. ولی این هدایت شرطی هم دارد که البته به قابل - خود انسان - مربوط است و باید قابلیت هدایت را در خود مهیا نماید. در این فراز دعا آمادگی دل برای دستگیری امام خواسته می شود.

سالم گذر کردن از فتنه ها

وَعَافِنِي مَمَّا امْتَحَنْتَ بِهِ خَلْقَكَ (ومرا الآنچه خلق را بدان امتحان می کنی سلامت بدار)

<<دوران غیبت، گاه امتحانات سخت و فتنه های دشوار است و گذر از این مسیر پر پیچ و خم با دره های تاریک و تاریک، بدون حفاظت و دستگیری بگذرد این راه، ناممکن. در این فراز دعا، مؤمن از خداوند می خواهد که از این دوران جان سالم به در بردارد و گوهر ایمان خویش را به منزل مقصود برساند. <<گچه آزمونهای دشوار از اقتضای طبیعی دوران غیبت و دوری از امام است، ولی ائمه طاهرين راه عبور و پشت سرنهادن این ابتلائات رانیز به پیروان نشان داده اند. از جانب دیگر هم یاری و عنایت خداوند در این دوران بیش از زمان حضور، سالکان طریق را در بر می گیرد و هم پاداشی عظیم برای ایشان در نظر گرفته شده است.

عبارت "عافنی" را می توان به دو صورت معنامود:

الف - معافم بدار   ب - به سلامتم بدار.

شاید برداشت دوم هم به لحاظ ادبی و هم به لحاظ معنایی مناسبتر باشد؛ چرا که امتحانات دوران غیبت برای هر مؤمن امری اجتناب ناپذیر است و تعالی و پیشرفت مؤمن با گذر از این امتحانات حاصل می گردد.

علی اکبر مهدی پور

مسجد جمکران

جمکران، میعادگاه عاشقان

در طول سال، شب‌های چهارشنبه، مسجد مقدس جمکران، پذیرای قریب یکصد هزار عاشق دل باخته است که از شهرهای دور و نزدیک، به شهر مقدس قم روی می‌آورند و در حرم مطهر حضرت معصومه علیها السلام پیشانی ادب برآستان می‌سایند و آن گاه راهی مسجد مقدس جمکران می‌شوند و با امام رئوف، به رازو نیاز می‌پردازند.

از چهره‌های برجسته‌ای که ارادت خاصی به مسجد مقدس جمکران داشتند و خواندگان گرامی با شخصیت علمی و تقویی آنان آشنایی دارند، آیات عظام حاج شیخ عبدالکریم حائری، حاج میرزا جواد آقا ملکی تبریزی، حاج سید محمد تقی خوانساری، حاج سید محمد حجت کوهکمری، حاج آقا حسین بروجردی، حاج سید حسین قاضی، حاج شیخ محمد تقی بافقی، حاج آقا مرتضی حائری رامی توان نام برد.

برای مرحوم آیة الله حائری، هروقت مشکلی پیش می‌آمد، مرحوم آیة الله بافقی را به مسجد جمکران می‌فرستاد و فرع مشکل می‌شد.

هروقت شهریه حوزه تأمین نمی‌شد، مرحوم آیة الله حجت، به مسجد جمکران مشرف می‌شد و همان روز، شهریه تأمین می‌گردید.

یکی از وظایف شیعیان تجلیل و تکریم اماکن منسوب به وجود مقدس حضرت بقیة الله، ارواحنا فدah، است. آیة الله سید محمد تقی موسوی اصفهانی (متوفی ۱۳۴۸ هجری) در کتاب گران سنگ مکیال المکارم به هنگام شمارش تکالیف مردم در عصر غیبت می‌نویسد:

بزرگداشت اماکنی که به قدوم آن حضرت زینت یافته اند، مانند مسجد سهلة، مسجد اعظم کوفه، سردار مقدس، مسجد جمکران وغیراین ها از مواردی که بعضی از صلحاء آن حضرت را در آن جا هادیه اند یا در روایات آمده است که آن جناب در آن جا توقف دارد، مانند مسجد الحرام ... .

از این رهگذر، بر منتظران ظهور و عاشقان مقدم آن امام نور، لازم است که این اماکن را بشناسند و شیوه‌ی تعظیم و تکریم آن هاراییا موزنده.

مسجد مقدس جمکران

مهم ترین پایگاه شیعیان شیفتہ و عاشقان دل سوخته‌ی حضرت بقیة الله، ارواحنا فدah، مسجد مقدس جمکران است.

مسجد مقدس جمکران، روز هفدهم رمضان ۱۳۷۳ هجری به فرمان حضرت بقیة الله، ارواحنا فدah، در کنار روستای جمکران تاسیس شد. تاریخچه‌ی آن به دست شیخ صدوق (متوفی ۱۳۸۱ هجری) در کتاب مونس الحزین بیان گردیده و کیفیت نماز تحيیت مسجد و نماز استغاثه به حضرت بقیة الله، ارواحنا فدah، در ضمن آن آمده است.

تاریخچه‌ی مسجد جمکران

آن چه مسلم است، این است که این مسجد، بیش از یک هزار سال پیش به فرمان حضرت بقیة الله، ارواحنا فدah، در بیداری، - نه در خواب - تاسیس گردید و در طول قرون و اعصار، پناهگاه شیعیان و پایگاه منتظران و تجلی گاه حضرت صاحب الزمان علیه السلام بوده است.

تاریخچه کامل
مسجد جمکران
را باسکن کد
روبور مطالعه نمایید

برای مرحوم آیة الله بروجردی، هر وقت مشکلی پیش می آمد، گوسفندی می فرستاد تا در کنار مسجد جمکران قربانی کنند.

برای مرحوم آیة الله گلپایگانی، هر وقت مشکلی پیش می آمد، عرضه ای می نوشت و با گروهی از اصحاب و فرزندان خود، به مسجد مقدس جمکران مشرف می شد و توسل می کرد و رفع مشکل می شد.

مرحوم آیة الله مرعشی، چهل شب چهارشنبه، در مسجد جمکران بیتوبه کرد.

آیة الله صافی، در مورد پدر بزرگوارشان، مرحوم آیة الله حاج ملا جواد صافی گلپایگانی، نقل فرمودند که ملتزم بود حتی الامکان، پیاده به مسجد جمکران مشرف شود.

آیة الله حاج سید محمد تقی خوانساری نیز غالباً، پیاده مشرف می شدند.

ختم زیارت عاشورا در مسجد جمکران

در عصر زمامت مرحوم آیة الله حاج سید محمد حجت، قحطی و گرانی سختی پدید آمد، به طوری که نان سنگ ک دانه ای یک تومان رسید، در حالی که شهریه طلب در ماه، فقط ده تومان بود.

مرحوم آیة الله حجت، چهل تن از طلاب مذهب و متدين را دستور داد که به مسجد مقدس جمکران مشرف شوند و در پشت بام مسجد، به صورت دسته جمعی، زیارت عاشورا را با صد سلام و لعن و دعای صفوان بخوانند و به حضرت موسی بن جعفر علیهم السلام و حضرت ابوالفضل علیهم السلام و حضرت علی اصغر علیهم السلام متول شوند و رفع گرانی و نزول باران را خداوند متعال بخواهند.

چهل تن طلبه مذهب و متدين، طبق فرمان مرجعیت اعلایی تشیع، به میعادگاه عاشقان شرف یاب شدند. بعد از ادای نماز تحيیت و نماز حضرت بقیة الله، ارواحنا فداء، و توسل به ذیل عنایت فرمانروای جهان هستی، به پشت بام مسجد رفتند، ختم زیارت عاشورا را، طبق دستور آن مرجع وارسته، انجام دادند و حوائج خود را با شفیع قرار دادن سه تن باب الحوائج، به درگاه حضرت احادیث، عرضه داشتند و مسجد را به قصد قم ترک کردند.

راه قدیمی مسجد جمکران، از طرف روتای جمکران بود. گروه چهل نفری طلاب، هنوز به ۵۰ جمکران نرسیده بودند که درهای رحمت گشوده شد و باران رحمت، سیل آسا فرو ریخت و طلاب، ناچار شدند که لباس های خود را در آورند، حتی کفش های خود را به دست گرفتند، از میان سیلاب ها عبور کردند.

این حادثه ای تاریخی را نخستین بار، از دانشمند معظم حجه الاسلام والمسلمین استاد محمد امین رضوی صاحب کتاب ارزش مند تجسم اعمال - که خود جزء چهل تن بود - شنیدم.

بسیار مناسب است که مراجع بزرگوار عصر ما نیز در مشکلات مادی و معنوی، مردم را به مسجد مقدس جمکران و ختم زیارت عاشورا به صورت دسته جمعی در آن میعادگاه عاشقان، فراخوانند.

خصوصیت شب چهارشنبه
مکررا، با این سؤال مواجه شده ایم که «ایا شب چهارشنبه، خصوصیتی دارد؟»

در پاسخ، باید عرض کنیم که شب چهارشنبه، خصوصیت دارد. لذا می بینیم که حضرت بقیة الله، ارواحنا فداء، در همان فرمانی که برای تاسیس مسجد جمکران صادر کردند، فرمودند: «فردا شب که شب چهارشنبه است، آن بزرابه همین جایگاه بیاور و ذبح کن و روز چهارشنبه که هجدهم ماه رمضان است، گوشت آن را به بیماران صعب العلاج انفاق کن که خداوند، همه شان را شفاعتی می کند.»

دعای عظم البلاء

در این جاید آوری این نکته لازم است که در مسجد مقدس جمکران، از دعاها مربوط به حضرت بقیة الله، ارواحنا فداء، مانند «دعای ندبه»، «دعای سلام الله الكامل»، «زیارت آل یاسین»، «دعای عهد»، ... بويژه از دعاي «اللهم عظم البلاء ...» که بعد از نماز حضرت صاحب الزمان علیهم السلام به آن امر شده است، غفلت نشود.

قال الإمام الحجة بن الحسن روجي فناء المخلوقين:

قَلَّ لِلَّهِ تَعَالَى إِنْ يَغْبُو إِلَيْهِ الْأَمْرُ مَوْضِعُ وَجْهِ رَبِّكَ

امام عصر می خاطب به حسن بن مثنیه جمکرانی فرمودند:

به مردم بگو به این مکان روی آورند و آن را گرامی دارند

رحیم کارگر

مهمن ترین راه رسیدن به بصیرت اخلاقی،
کمال فکری است؛ یعنی، توجه ویژه دین به
شکوفا کردن عقل و خرد آدمی و بالا بردن
سطح دانایی و روشن بینی او.

عقل، پایه و اساس انسانیت، حجت باطنی
خداآوند، وسیله فهم و دریافت معارف بنیادین
اعتقادی و یکی از منابع استنباط احکام
فقهی اسلام است. شکوفاسازی و تربیت
این موهبت ارجمند الهی، رسالت تمامی
ادیان آسمانی، به ویژه دین اسلام بوده است.

اسلام، به عقل و تعقل بسیار اهمیت داده و
تربیت اخلاقی را به نوعی تربیت عقلانی و
بازپروری قوه استدلال می داند. فلاسفه و
متکلمان شیعی از جمله شیخ طوسی، شیخ
مفید، فارابی، بوعلی سینا و... براین باورند
که عقل آدمی، توان شناسایی حسن و قبح
افعال را دارد و عقلی دانستن حسن و قبح
رانیز به این معنامی دانند که عقل آدمی، می
تواند در ابتدای حسن و قبح عملی پی ببرد.

محتوای برخی از روایات، این است که
اساساً زیربنای اخلاق، وابسته به عقل و خرد
است؛ زیرا عقل است که آدمی را از ارتکاب
اعمال زشت و رفتار ناپسند بازمی دارد و اورا
به پاکی گزینی و روشن بینی ایمانی و اخلاقی
دعوت می کند. به عبارت دیگر عقل همانند
پیامبر بیرونی است که انسان ها را از ارتکاب
اعمال زشت بازمی دارد.

امام علی علیه السلام می فرماید: خرد مند کسی است
که خود را از گناهان بر حذر داشته، خود را از
عیوب پاک سازد. (غزال الحکم)

و نیز:

خردمند کسی است که در پرتو عقلش، بر
هواهای نفسانی پیروز گردد.

با توجه به سخنان امام علی علیه السلام عقل
عبارت است از: نیروی تشخیص و ادراک حق
و باطل در قلمرو نظر و خیر و شر در قلمرو
عمل از یک سو و بازدارنده از اعمال گناه، و
هدایت کننده به اعمال صالحه از سوی
دیگر.

عصر ظهور، عصر شکوفاسازی عقل فردی و جمعی

تائیدی
جور می سود این جوزین حسنه

در تحقیق
دانش
دین
دین
دین

منظور از گرد هم آمدن عقل ها، توافق بر عقیده ای واحد و برنامه قانون واحد می باشد. آن طور که به سختی می توان، تصور کرد بین دو نفر که در تفکر کلی دولت جهانی مهدوی ذوب شده اند، اختلافی در گیرد، به ویژه زمانی که امت و بشریت به درجه ای از کمال برسند که افکار عمومی آنها معمصون گردد و همنوایی و اتفاق در کارها بسیار آسان شود. مراد از تکامل اندیشه ها، رشد یافتنگی هرچه بیشتر انسان ها است. این تعبیر به جنبه خیرخواهانه انسان بازمی گردد؛ همان جنبه ای که نخستین مرحله آن عدالت فردی و بالاترین مرحله اش عصمت است که جامعه بشری سرانجام به آن خواهد رسید.

این نتیجه در هر دو جنبه علمی و روانی، موجب پدید آمدن بینش و بیداری در دولت و جامعه مهدوی می شود؛ همان بینشی که در ژرفای آن، جز برای کسانی که در آن عصر زندگی می کنند، ممکن نیست و مانیز تنها عناوین کلی آن را می شناسیم.

پس دست نهادن بر سر بندگان خدا، به معنای تربیت و اعتلای اندیشه ها و افکار و عواطف انسان ها است که اگر همراه باشد اخلاقی و تزکیه و تربیت صحیح باشد در انسان بصیرت اخلاقی ایجاد می کند و اورابه سرمنزل مقصد رهنمون می سازد.

پروردش خرد و اندیشه آدمی (تربیت عقلانی) و بالابردن سطح دانایی و بصیرت او، مکانیسمی تأثیرگذار و بالارزش در رشد و شکوفایی معنوی او است که بر اساس روایات در عصر ظهور محقق خواهد شد.

پس برای برخورداری از روحیات متعالی و اخلاقی، در درجه اول باید به پرورش خرد و عقل پرداخت. طبیعی است وقتی علت، پروردگار باشد، معلول نیز قوی ترواستوار تر به وجود خواهد آمد. امام صادق علیه السلام می فرماید: ستون وجودی انسان، عقل است و هوشمندی و فهم و حفظ و دانش از عقل سرچشم می گیرند. (مبانی اخلاق اسلامی، ص ۱۲۵)

وصول به کمالات اخلاقی در پرتو نیروی خرد و عقل امکان پذیر است و هر مقدار عقل دچار رکود گردد، به همان نسبت امکان رشد اخلاقی ممتنع خواهد بود. رسول خدا علیه السلام در روایتی می فرماید: همانا همه نیکی ها و کمالات در پرتو عقل عاید انسان می گردد.

البته آنچه در امر تربیت عقلانی از اهمیت برخوردار است، بذل توجه به پرورش عقل الهی است؛ چرا که انسان سعادتمند در مکتب اسلام، کسی است که علاوه بر تربیت یافتن در عقل معاش، عقل معاد نیز دروی رشد یابد.

البته در عین حال که بر عقل تأکید فراوان شده، به تزکیه درون و تحولات درونی نیز توجه گشته است؛ یعنی در امر تربیت اخلاقی، باید به تحول و پاکی درونی نیز توجه داشت. قرآن هرگاه از هدایت بشر صحبت می کند؛ این هدایت، بیشتر هدایت درونی، قلبی و شهودی (الهامی و ایجابی) است. برای مثال در جایی می فرماید:

خداؤند هدایت آنها را که هدایت یافته اند، افزون خواهد نمود. (مریم، آیه ۷۶.)

این شهود از منظر اسلام، به معنای تحولی درونی و باطنی است که فرد را به یک منشأ متعالی (خداؤند) وصل می کند و آدمی را واجد دریافت الہامات و مکاشفات دینی و مذهبی می نماید. در روایت بسیار قابل توجهی، به این بعد از کمال فکری و عقلی بشر که در عصر ظهور در حد بالای خواهد بود. اشاره شده است. امام باقر علیه السلام می فرماید:

وقتی قائم قیام کند، دست (عنایتش) را بر سر بندگان می نهد و بدین وسیله عقل آنها زیاد شده و فهمشان بالا می رود. (کافی، ج ۱، ص ۲۵، ج ۱)

به نظر می رسد این جمله، کنایه از تربیت امت اسلامی توسط امام قائم فیضالله الشیعی می باشد و تعبیر از «سرها»، به آن دلیل است که مردم سر را مرکز خرد و اندیشه می دانند و دست بر سر نهادن کنایه از اقناع و تربیت است و فرقی نمی کند که خداوند مربی باشد و یا مهدی فیضالله الشیعی؛ زیرا قانون مهدوی، همان قانون الهی است و تربیت او، آیت تربیت پروردگار بلند مرتبه می باشد. بدین ترتیب نتیجه طبیعی و مطلوب تربیت که عبارت از گرد آمدن عقل ها و تکامل اندیشه ها است. به بار می نشینند. (سید محمد صدر، تاریخ پس از ظهور، ص ۴۶۰)

بیانیه گام دوم انقلاب و استعلاحی رویکرد تمدنی به گفتمان انتظار

بیانیه گام دوم و تلاش برای درک مشترک از عمق راهبردی آموزه مهدویت دومین نقش بیانیه گام دوم در رویکرد تمدنی به آموزه مهدویت، به تلاش مقام معظم رهبری برای درک مشترک از عمق راهبردی آموزه مهدویت برمی گردد. ایشان افق تمدنی انقلاب اسلامی را گفتمان انتظار و زمینه سازی برای ظهور قرار می دهد. در این عرصه بسیار مهم است که عمق راهبردی گفتمان انتظار دیده شود. نکته ای که حتماً باید به آن توجه داشته باشیم و در این بیانیه موتور محركی برای جهش در عرصه گفتمان انتظار است این است که در شرایط حاضر با «پیشتابازی رقبا در عرصه موعود باوری» مواجه هستیم. سخن رویکرد رقبای دینی ما مانند مسیحیت و یهودیت، به مقوله انتظار منجی تمدنی، پویا و راهبردی است. تلاش مقام معظم رهبری در گنجاندن درک ولایت عظمی در بیانیه گام دوم به این جهت است که ما در رقابت دینی در انتظار موعود از رقبای دینی خودمان عقب نمانیم.

اشغال فلسطین توسط صهیونیزم یهودی، مبتنی بر آموزه های آخرالزمانی و زمینه سازی انتظار بود. تئودور هرتزل که برای اولین بار ایده تشکیل «اسرائیل» در داخل یک کشور مستقل عربی را مطرح کرد، فردی که در جهان او را با نام پدر صهیونیسم میشناسند؛ تصریح کرد که اگر می خواهید مسیحادر آخرالزمان ظهور کند، لازم است سرزمین مقدس به دست یهودیان بیفتند.

امروزه تکاپوهای آخرالزمانی را در عرصه های مختلف می بینید که لازم است به آن توجه کلان داشته باشیم. تکاپوهای آخرالزمانی ولو در عرصه رسانه فراوان ملاحظه می شود. مانند انبوهی از فیلم های هالیوودی که تکاپوهای آخرالزمانی را ترسیم می کنند.

ینکه مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم بر درک ولایت عظمای حضرت بقیة الله تأکید می کند به این معنی است که ایشان اذهان را به عمق راهبردی آموزه مهدویت توجه می دهند.

الزامات و بایسته های تحلیل تمدنی آموزه مهدویت

اگر می خواهیم آموزه مهدویت را مبتنی بر بیانیه گام دوم مورد تحلیل قرار بدهیم لازم است به چند نکته توجه داشته باشیم.

- اول اینکه باید به شرایط محیطی و عوامل تأثیرگذار بیرونی بر آموزه مهدویت توجه داشته باشیم. از مهمترین مقتضیات تأثیرگذار و شریط محیطی پیرامونی ما، عملکرد کمی و کیفی رقبای دینی ما در رویکرد رسانه ای به آموزه منجی موعود است.
- دومین الزام نگاه جریانی، پویا و غیرساکن به آموزه مهدویت است. بعضاً سخن نگاه ما به این آموزه ساکن و غیرجریانی است.
- سومین الزام کلی نگری و یا نگاه مجموعه ای و سیستماتیک به آموزه مهدویت است.
- چهارم داشتن چشم مسئله یاب در مهدویت پژوهی است. بنابراین تمیزبین مسائل و مسئله نماهادر عرصه مطالعات مهدویت اهمیت دارد.
- پنجم توجه به متغیرهای زمانی و مکانی در انتقال پیام اثربخش مهدوی است.

ظرفیت های بیانیه گام دوم در رویکرد تمدنی به آموزه مهدویت

بیانیه گام دوم وارائه انتظار زمینه ساز به مثابه نقشه راه تمدنی انقلاب اسلامی اولین نقش تمدنی بیانیه گام دوم انقلاب در رویکرد به آموزه مهدویت، ارائه «نقشه راه تمدنی» در این زمینه است. گفتنی است که ما با جریانات فکری و اندیشه ای مختلف و متمایزی در جامعه مواجه هستیم که در تحلیل تمدنی از آموزه مهدویت، دارای وحدت نظرنیستند.

مقام معظم رهبری ﷺ در این بیانیه که نقشه راه تمدنی انقلاب اسلامی است، برآموزه مهدویت و گفتمان انتظار تأکید می کند و سطح تحلیل گفتمان مهدویت در این بیانیه، زمینه سازی ظهور است. جریان های فکری و اندیشه ای مختلف از قبیل سکولاریسم اسلامی که افق تمدنی آنها مدرنیته اسلامی است و جریان شریعتگرای اسلامی که سوگمندانه در حوزه علمیه نیز رشد پیدا کرده است، یک نگاه نص محور به آموزه مهدویت دارند. به طور طبیعی یکی از مهمترین ظرفیت های این بیانیه، ارائه سطح تحلیل کلان تمدنی از آموزه مهدویت است؛ این بدین جهت است که مقام معظم رهبری ﷺ ارتباطی سازوار با جریان تمدنگرایان اسلامی دارد. ایشان کاملاً به اصول اندیشه ای این جریان پاییند هستند، لذا ایشان نگرشی نظام واربه معرفت دینی دارند. تلقی جامع و مجموعه نگرایشان به انتظار نیز به اصول حاکم بر بافت اندیشه ای ایشان برمی گردد.

ارائه عقلاییت دینی و روش های کاربردی برای حل چالش های اجتماعی و فرهنگی یکی دیگر از بروندادهای فکری ایشان است.

واقع بینانه علاوه بر اشاره به مهمترین دست آوردهای انقلاب اسلامی، به برخی از کاستی‌ها و کوتاهی‌های اشاره کرده‌اند. به عنوان مثال ایشان از تحقق عدالت اجتماعی بعد از پیروزی انقلاب، راضی نیستند و تأکید می‌کنند که در تحقق عدالت اجتماعی آرمان‌های بزرگتری مدنظر هبران انقلاب بوده است.

در بیانیه گام دوم به حرکت روبه جلو تأکید شده است و لازم است آموزه مهدویت در این فرآیند حرکتی دیده شود. به عبارت دیگر در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و در جهش تمدنی انقلاب اسلامی، لازم است جایگاه آموزه مهدویت مد نظر قرار بگیرد. دوم اینکه بیانیه گام دوم، مبتنی بر غایت شناسی دین مدارانه تمدنی است. هویت غایی انقلاب اسلامی آموزه مهدویت دیده شده است. در رسیدن به این آموزه لازم است برنامه، عمل، اقدام و راهبرد داشته باشیم.

ایشان از توجه داشته باشیم که اگر در نهایت لازم است توجه داشته باشیم که در بیانیه گام دوم آموزه مهدویت به مثابه افق تمدنی مطرح شده است به این معنی بوده که از دیدگاه مقام معظم رهبری، سازه معنایی انتظار دارای چهار جوهره است.

جوهره اول این است که نباید به واقعیت‌های موجود اکتفا کرد.

جوهره دوم، وجود یک واقعیت متعالی در فراسوی افق و واقعیت‌های موجود است.

سومین جوهره نیز امکان حرکت انسان‌ها را واقعیت موجود به سوی واقعیت برین است.

همچنین چهارمین جوهره از نظر ایشان تأکید بر تکاپو و جستجوی انسان‌ها برای یافتن ابزارهایی است که سوق دهنده ما از واقعیت‌های موجود به سمت آینده است. تأکید در این بیانیه بر درک ولایت عظمای حضرت بر این عوامل مهم تمدنی است.

بیانیه و توجه به نقش آموزه مهدویت به مثابه منبع قدرت نرم تمدنی در مواجهه با غرب نکته دیگر اینکه این بیانیه بعد از چهل سالگی انقلاب نوشته شده است و معطوف به کنش تمدنی اسلام و غرب نوشته شده است. رهبری در این بیانیه افق تمدنی انقلاب را ظهور حضرت بقیة الله العزیز قرار می‌دهند و اذهان را به این سمت سوق می‌دهند تا مشخص شود ظرفیت این آموزه در پیروزی انقلاب اسلامی و در نقشه راه تمدنی ما به چه سمت و سوی حرکت کرده است. اساساً جایگاه آموزه مهدویت از حیث تمدنی به قدرت نرم آموزه مهدویت برمی‌گردد و یکی از منابع قدرت نرم انقلاب اسلامی ایران با برداشت آموزه مهدویت محقق می‌شود. اگر انقلاب اسلامی در ساختار قدرت بین المللی تغییر ایجاد کرد و نیز ساختار قدرت منطقه را تغییر داد، به این علت بود که انقلاب اسلامی ایران جنس قدرت تمدنی در جهان را زنده ساخت به قدرت نرم تغییر داد. امروزه کشورهای صاحب قدرت سخت، دیگر تعیین کننده محاسبات آخرالزمانی نیستند. در حالیکه کشورهایی در محاسبات آخرالزمانی میتوانند حرف اول را بزنند که منابع قدرت نرم تمدنی قوی در اختیار داشته باشند. تأکید مقام معظم رهبری در این بیانیه بر آموزه مهدویت به دلیل ارتقاء و کیفی سازی منابع قدرت نرم تمدنی انقلاب اسلامی است.

آنچه که معطوف به زمینه سازی ظهور به عنوان فرصتی برای انقلاب اسلامی ایران تلقی می‌شود، به خلأ تمدنی غرب و یا نازایی تمدنی در غرب برمی‌گردد که بزرگترین فرصت برای آفرینش تمدنی در انقلاب اسلامی است. تأکید مقام معظم رهبری بر آموزه مهدویت در بیانیه گام دوم، تأکید بر درک موقعیت‌های زمانی و مکانی است که در آن قرار داریم.

ایشان به مناسبی در یک سخنرانی تأکید کردند که «دنیا در حال عبور از یک پیج تاریخی است و ملت عزیز ایران، ملت‌های مسلمان و امت اسلامی قادر به ایفای نقش در مدیریت آن هستند». در حال حاضر انقلاب اسلامی به شدت نیازمند اقتدار است و نه قدرت سخت یا قدرت مادی و قدرت بدون مشروعیت. امروزه ما به دنبال اقتدار هستیم که به معنای نوعی توانایی فراتراز ابزار و عمل مادی است. اقتدار به معنای قدرت مشروع است و منابع قدرت نرم مانند عاشورا و آموزه مهدویت و گفتمان انتظار نقش اقتدار را در انقلاب اسلامی ایفای می‌کند.

هانتینگتون در کتاب برخورد تمدنها معتقد است در حال حاضر معارضه تمدنی میان اسلام و تمدن غرب شکل گرفته است. رهبری تمدن غرب با آمریکا و رهبری تمدن اسلامی با انقلاب اسلامی ایران است. دشمنان ماعیار تمدنی انقلاب را در قدرت نرم آن دیدند.

قابل با تحلیل رفتگی انگیزشی تمدنی در انقلاب اسلامی

نکته دیگر در پیوند میان آموزه مهدویت و بیانیه گام دوم به تقابل با تحلیل رفتگی انگیزشی تمدنی در انقلاب اسلامی است. وقتی شما در این بیانیه ظهور حضرت بقیة الله عزیز را به مثابه افق تمدنی مد نظر قرار می‌دهید در صدد تحقیق انگیزش تمدنی در بین مردم، مسئولین و جریان انقلابی هستید. وقتی این انگیزش تمدنی معطوف به امور معنوی باشد و وقتی که این آموزه کلان پیام آور صلح و عدالت وجود امام در عالم هستی است، میتواند این انگیزش را به مردم ایران و طیف انقلابیون در جامعه منتقل کند. سطح و سinx قدرت انگیزشی امور معنوی مانند آموزه‌های مهدویت و گفتمان انتظار چندین برابر انگیزه‌های مادی است.

نکته دیگر که حائز اهمیت است این بوده که مقام معظم رهبری در این بیانیه با رویکردی

مخفى است؟ به خداقسم، هیچ گاه حج نیامدی، مگر آن که من همراه تو بودم ». سپس یکایک اوقاتی که حج به جا آورده بودم یا به کار دیگر مشغول بودم، برایم برشمرد.

من، از وحشت و تعجب، بی هوش شدم و افتادم. آن گاه، دستی را بر روی شانه‌ی خود احساس کردم. برخاستم. به من فرمود: «ای حسن! در خانه جعفر بن محمد [ظاهراء، خانه امام صادق علیهم السلام] در مدینه [بمان و در فکر غذا و آب و لباس مباش ...].

سپس به من دفتری داد که در آن، دعای فرج و صلواتی بر آن جناب نوشته بود. فرمود: «این دعا را بخوان و این گونه نماز بخوان و این مطالب را جز به حق جویان از دوستان ما، نده. خداوند عزوجل، توار موفق بدارد!».

پرسیدم: «ای مولای من! آیا دیگر پس از این تو را نمی بینم؟». فرمود: «هرگاه خداوند بخواهد»

حسن بن وجناه می گوید: از حج برگشتم و در خانه جعفر بن محمد علیهم السلام ماندگار شدم و جز برای سه کار، بیرون نمی آمدم: برای تجدید وضو و خوابیدن و غذا خوردن».

پس هنگام غذا، وارد خانه ام می شدم، ظرف چهارگوشه ای پراز آب می یافتم که گرده نانی بر بالای آن بود و هر غذایی که در طول روز، دوست داشتم، در آن جا وجود داشت. ازان می خوردم و همان، مرا کفایت می کرد. لباس تابستانی، در فصل تابستان، و لباس زمستانی، در فصل زمستان، برایم می آمد. و هرگاه (خانواده ام) برایم آب می آوردند، با آن، خانه را آب پاشی کرده و کوزه را خالی می کردم (بزیرا، آب داشتم). یا هنگامی که غذا می آوردن، چون نیازی به آن نداشتم، آن را شبانه، صدقه می دادم تا راز کار مرا، همراهانم ندانند».

کمال الدین، ج ۲، ص ۴۴۳

هدایت‌های حضرت مهدی عَجَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِرْجَهُ الشَّرِيفِ

توجه: در این مقاله، به احادیث یاداستان‌هایی که آن حضرت ازو لادت تا پایان غیبت صغرا، فرد یا گروهی را هدایت فرموده‌اند، و مدرک معتبری دارد، بسنده شده و ازنقل مطالب سست و موهون، خودداری می‌کنیم.

شیخ طوسی، نقل می‌کند که گروهی از شیعیان مفوضه (افراتی) و مقصره (تفریطی)، شخصی به نام «کامل بن ابراهیم مدنی» را به سوی امام حسن عسکری علیهم السلام فرستادند. کامل می‌گوید: با خود گفتم: از امام پرسم که «آیا صحیح است که داخل بهشت نمی‌شود مگر کسی که مانند من عقیده و معرفت داشته باشد (شیعه دوازده امامی باشد)».

هنگامی که بر حضرت وارد شدم ... و سلام کردم در مقابل دری نشستم که در مقابل آن، پرده‌ای آویخته بود. بادی وزیده و پرده را کنار زد. ناگهان چشم ام به کودکی مانند پاره‌ی ماه افتاد که حدود چهار سال سن داشت. او، مرا صدا کرد و گفت: «کامل بن ابراهیم!».

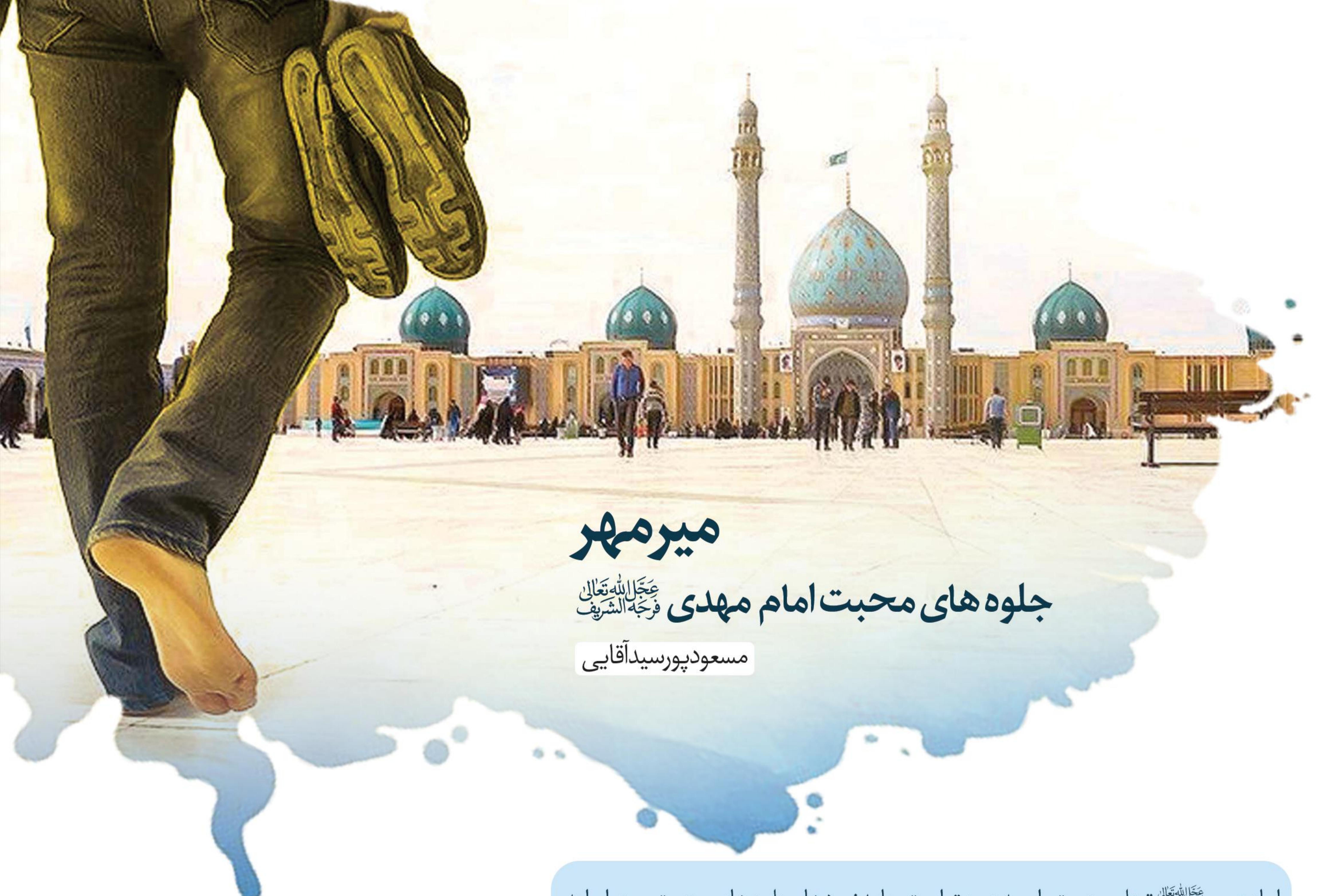
بر خود لرزیدم و بی اختیار عرض کردم: «لیک ای آقا! من!». فرمود: «به نزد ولی خداوند و به در خانه‌ی حجت خدا آمده ای تا پرسی آیا علاوه بر آنان که مانند شما معرفت و عقیده داشته باشند کسان دیگری هم وارد بهشت می‌شوند؟». گفتم: «آری! به خداقسم، همین سؤال را داشتم».

حضرت فرمود: «در آن صورت، تعداد بهشتیان، بسیار کم خواهد بود! به خداقسم! علاوه بر آنان، گروه دیگری نیز وارد بهشت خواهند شد که به آنان «حقیه» گفته می‌شود پرسیدم: «آنچه کسانی هستند؟». فرمود: «گروهی که «علی» را دوست دارند و به خاطر محبت به «علی»، قسم می‌خورند، اما حق و فضیلت او را نمی‌دانند».

سپس مدتی ساکت شد، آن گاه فرمود: «نیز آمده ای تا از عقیده مفوضه بپرسی؟». فرمود: «آن، دروغ می‌گویند، بلکه دل های ما، ظرف خواست خداوند است. هنگامی که او بخواهد، ما می‌خواهیم. خداوند، در قرآن می‌فرماید: «وماتشاءون الا ان يشاء الله» دهر: ۳۰

سپس پرده به حالت پیشین برگشت و دیگر من نتوانستم آن را بگشایم. در این حال، امام حسن عسکری علیهم السلام به من فرمود: «دیگر چرا این جا نشسته ای، در حالی که حجت خداوند و جانشین من، به پرسش هایت پاسخ داد؟» الغيبة، شیخ طوسی، ص ۲۴۶

مرحوم صدوق، از شخصی به نام ابو محمد حسن بن علی بن وجناه نصیبی نقل می‌کند که: در مسجد الحرام، در حال سجده بودم. پس از نماز عشا، در چهارمین روز پنجاه و چهارمین حج ام، در حال زاری بودم که شخصی مرا حرکت داد و گفت: «ای حسن بن وجناه نصیبی!». من، برخاستم. دیدم، کنیزک لاغراندامی، در حدود چهل سال یا بیشتر، پیش اپیش من را هافتاد. من، چیزی ازاون پرسیدم تا آن که مرا به خانه حضرت خدیجه علیهم السلام آورد که در آن اتاقی بود که در آن، وسط دیوار بود و پله‌ای از چوب داشت. کنیزک، بالا رفت. آن گاه صدایی برخاست و فرمود: «بیا بالا!». من، بالا رفتم و مقابل درایستادم. پس حضرت صاحب الزمان علیهم السلام به من فرمود: «آیا فکر می‌کنی، احوال تو بمن

میرمهر

جلوه‌های محبت امام مهدی عَجَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِرْجَهُ الشَّرِيفِ

مسعود پور سید آقایی

مهدی عَجَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِرْجَهُ الشَّرِيفِ همه مردم و بویژه شیعیان خود را نیک می‌شناسد و با نام تک تک آنان آشناست. نامه اعمال ما، هر هفته، به خدمت حضرتش عرضه می‌شود.

روزی آیة الله العظمی ببهاء الدینی گفت: «امسال، در مکه معظمه در مجلسی که آقا امام زمان عَجَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِرْجَهُ الشَّرِيفِ تشریف داشتند، اسم افرادی برده شد که مورد عنایت آقا بودند، از جمله آنان حاج آقا فخر (حاج آقا فخر، از صالحانی بود که چند سال پیش، در قم، از دارالدنیارحلت کرد) بود.» خودم را به آقا فخر رساندم و ایشان پرسیدم: «چه کرده اید که مورد عنایت حضرت واقع شده اید؟» گریه کرد و پرسید: «آقای ببهاء الدینی نگفت چه گونه خبر به ایشان رسیده است؟» گفتم: «نه». حاج آقا فخر گفت: «من، کاری نداشته ام، جزاین که مادر من، علویه است و افليچ وزمین گيرشده است. تمام خدمات او را خود بر عهده گرفته ام، حتی حمام و شست و شوی او را. من گمان می‌کنم، خدمت به مادر، مرا مورد عنایت حضرت قرار داده است.» (سیری در آفاق (زنگی نامه حضرت آیة الله العظمی ببهاء الدینی، ص ۳۷۴)).

امام عصر عَجَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِرْجَهُ الشَّرِيفِ تجلی رحمت واسعه‌ی حق است. باید نمودها و جلوه‌های محبت و مهر او را به همه انسان‌ها، به ویژه دوستداران آن امام نشان داد.

بررسی این نمونه‌ها، در شرایط امروز و برای انسان خسته‌ی معاصر، از اهمیت مضاعفی برخوردار است؛ چه این که بسیاری، به جای مهر، بر قهر آن امام همام تاکید ورزیده‌اند.

در یک بررسی کوتاه، نمونه‌هایی از محبت‌های آن کاروان سالار قبیله‌ی مهر را برشمرده‌ایم و آن‌ها را در سه عنوان «یاد» و «مدد» و «دیدار»، جمع بندی کرده‌ایم.

امام، مظہر اسمای حسنای الهی و تجلی رحمت واسع حق است. کسی که تربیت شده‌ی خدای رحمان باشد، مظہر رحمت بی کران الهی است.

امام، پدری مهربان، همدی شفیق و همراهی خیرخواه است. در حجم نگاه سبزاو، افق هم، رنگ می‌باشد. حضرت مهدی عَلَيْهِ السَّلَامُ، شاهد همه‌ی دردها و آلام انسان‌ها است. دل او، دل بیداری است که همراه هر تازیانه و هر قطره خون و هر فریاد، حضور دارد و در درون حرج مرا از من بهتر و بیش تر احساس می‌کند و برای من بیش از خود من می‌سوزد، چرا که معرفت و محبت من، محدود و غریزی است، در حالی که معرفت او، حضوری و محبت او به وسعت وجودی او بازمی‌گردد و تجلی رحمت واسعه‌ی حق است.

آری، چه سخت است مولای مهربانی را که رحمت واسع حق است و در دلش، عشق به انسان‌ها موج می‌زند، به چنین اتهام‌هایی خواندن و «میرمهر» را، «میرقهر» نشان دادن!

سزاوار است در ایام ولادت تجلی رحمت واسع حق، مروری به گوشه‌هایی از جلوه‌های مهر و محبت آن امام همام و آخرين ذخیره‌ی الهی داشته باشیم.

نامیدن (یادگردن حضرت برخی از دوستداران خود را به اسم)

نام هر کس، عاطفی ترین، شخصی ترین و مورد علاقه ترین نشانه‌ی هر کس است. آن گاه که نام مارامی خوانند، چه بسیار مایه‌ی شادمانی و سرور مامی گردد. هر چه، خواننده‌ی ما، محبوب تر، شنیدن صدای دل ریای او و شنیدن اسم و نام خود از زبان او دل پذیرتر. به راستی چه ابتهاجی دارد آن که نام خود را از زبان خدای عالم می‌شنود: سلام علی ابراهیم، سلام علی آل یاسین، ... .

از هیبت او، بر خود لرزیدم و در میان رفقایم افتادم. پرسیدند: «چه شد؟» گفتم: «خیر است.» و به هیچ مخلوقی نگفتم. پس از این ماجرا، به اصفهان برگشتم. خداوند، به برکت دعای او، راه هایی از مال بر من گشود، به طوری که امروز، من، تنها، هزار هزار درهم ثروت در خانه دارم، وده فرزند داراشدم، و هفتاد و چند سال از عمرم میگذرد. من، به امامت این شخص معتقدم که آن چه در دلم بود، دانست و خداوند، دعایش را درباره ام مستجاب کرد.»

ای خردمند! نگاه کن چه گونه امام هادی علیه السلام دعای این مرد را پاداش داد به این که در حق او دعا کرد به آن چه دانستی، با این که در آن هنگام او از اهل ایمان نبود، پس آیا چگونه درباره حضرت صاحب الزمان علیه السلام فکر می کنی؟ به گمان اگر برایش دعا نمایی، او دعای خیر در حق نمی کند، با این که توازن اهل ایمان هستی؟ نه! سوگند به آن که انس و جن را آفرید، بلکه آن جناب برای اهل ایمان دعامی کند، هر چند که خودشان از این جهت غافل باشند، زیرا که او، ولی احسان است.

آمین بر دعاهای دوستداران خود

امام مهدی علیه السلام بر دعاهای ما «آمین» می گوید. امام امیرالمؤمنین علیه السلام به رمیله می فرماید: ای رمیله! هیچ مؤمنی نیست که بیمار شود، مگراین که به مرض او مرض می شویم، و اندوهگین نشود مؤمنی، مگر این که به خاطراندوه او، اندوهگین گردیم، و دعایی نکند مگراین که برای او آمین گوییم، و ساكت نماند مگراین که برایش دعا کنیم.

(مکیال المکارم، ج ۱، ص ۱۶۳)

سلام (تحیت و سلام امام بر دوستداران خود)

سلام، تحیت و برکت و رحمت و سلامتی است؛ نشانه‌ی محبت و صفا، اخلاص و یک رنگی است؛ رمز عاشق و معشوق، مرید و مراد است. سلام خدا و امام بر هر کس، مهر تاییدی است بر کارنامه او. «سلام علی ابراهیم». در روایت است، آن گاه که فرشتگان الهی، نزد ابراهیم آمدند و بشارت تولد فرزند برای او آوردند و براو سلام کردند، لذتی که ابراهیم علیه السلام این فرشتگان برد، با تمام دنیا، برابری نداشت. به راستی چه لذتی دارد سلام مولا!

چون ثلث از راه راقریبا [برگشتم] سید جلیلی را دیدم که از طرف بغداد روبه من می آید. چون نزدیک شد، سلام کرد. (داستان حاج علی بغدادی، النجم الثاقب؛ مفاتیح الجنان در زیارت کاظمین)

نظارت (آگاهی از احوالات جامعه‌ی شیعه)

ما بر اخبار و احوال شما، آگاهیم و هیچ چیز از اوضاع شما، بر ما پوشیده و مخفی نمی ماند. ما، در رسیدگی و سرپرستی شما، کوتاهی و اهمال نکرده ایم و یاد شمارا از خاطر نبرده ایم، که اگر جز این بوده دشواری ها و مصیبت ها، بر شما فرود می آمد و دشمنان، شمار اریشه کن می کردند. صاحب این امر، در میان آنان، راه می رود و در بازارهایشان رفت و آمد می کند، روی فرش هایشان گام بر می دارد... تمام این روایات گواه براین مدعاست.

شريك غم و شادي

از ائمه علیهم السلام در این مورد، روایات فروانی به ما رسیده است: امیرالمؤمنین علیه السلام می فرماید: ما، در شادمانی شما، شاد، و برای اندوه شما، اندوهگین می شویم... (مکیال المکارم، ج ۲، ص ۹۴ و ۵۳). امام رضا علیه السلام نیز می فرماید: هیچ یک از شیعیان ما، غم زده نمی شود، مگراین که مانیز در غم آنان، غمگین، واژ شادی آنان، شادمان ایم. و هیچ یک از آنان، در مشرق و مغرب زمین، از نظر ما، دور نیستند و هر یک از شیعیان ما که بدھی از او بماند (و نتوانسته باشد بپردازد) بر عهده ما است...».

دعابرای دوستداران خود

امام علیه السلام همواره، بر دوستداران خود دعا می کند. واضح است که دعا، از بهترین انواع نیکی است، اگر مؤمن، برای مولای خود، خالصانه دعا کند، مولایش هم برای او خالصانه دعایم کند، و دعای آن حضرت، کلید هر خیر و داس هر شر است. شاهد و مؤید این مدعا، روایتی است که قطب راوندی، در خرایج آورده که گفت:

«شخصی به نام عبدالرحمن، مقیم اصفهان شیعه بود. ازاو پرسیدند: «چرا به امامت حضرت علی النقی علیه السلام معتقد شدی؟». گفت: «چیزی دیدم که موجب شد من این چنین معتقد شوم. من مردی فقیر، ولی زباندار و پرجرأت بودم. در یکی از سال‌ها، اهل اصفهان مرا با جمعی دیگر برای شکایت به دربار متوكل بردند، در حالی که برآن دربار بودیم دستوری آمد که علی بن محمد بن الرضا علیه السلام احضار شود. به یکی از حاضران گفتتم: «این مرد کیست؟» گفت: «او، مردی علوی است که راضیان، معتقد به امامتش هستند». سپس گفت: «چنین می دانم که متوكل، اورابرای کشتن احضار می کند.» گفتتم: «از این جانمی روم تا این مرد را بینم» گوید: «آن گاه او، سوار بر اسب آمد و مردم از سمت راست و چپ راه، در دو صفحه ایستاده به اون گاه می کردند. هنگامی که او را دیدم، محبتیش در دلم افتاد. بنا کردم در دل برای او دعا کردن که خداوند، شرمتوكل را از اودفع کند، او در بین مردم پیش می آمد، هنگامی که کنارم رسید صورتش را به سویم گردانید. آن گاه فرمود: «خداوند، دعایت را مستجاب کند، و عمرت را طولانی، و مال و فرزندات را زیاد.»

«من، آخرین وصی ام و خداوند، به واسطه من بلا، را زاهل و شیعیان من دورمی سازد». (الغيبة، شیخ طوسی، ص ۲۴۶)

شفا

داستان های فراوانی وجود دارد که حضرت، بسیاری از بیماران لاعلاج را که به آن حضرت متولّ شده اند شفا داده است. (عنایات حضرت مهدی عَلَيْهِ السَّلَامُ، ص ۱۷۷)

همسفره شدن

شیخ اسدالله زنجانی فرمود: «این قضیه را دوازده نفر از بزرگان، از شخصی که در محضر سید بحرالعلوم قدس سرہ بود، نقل کردند. آن شخص می گوید:

هنگامی که جناب آقای شیخ حسین نجفی، از زیارت بیت الله الحرام به نجف اشرف مراجعت کرد، بزرگان دین و علماء، برای تبریک و تهنیت، به حضور او رسیدند و در منزل ایشان جمع شدند.

سید بحرالعلوم قدس سرہ چون با جناب آقا شیخ حسین، کمال رفاقت و صمیمیت را داشت، در اثنای صحبت، روی مبارک خویش را به طرف او گرداند و فرمود: «شیخ حسین! تو، آن قدر سر بلند و بزرگ گشته ای، که باید با حضرت صاحب الزمان علیه السلام هم کاسه و هم غذا شوی!». شیخ، متغیر و حالش دگرگون شد. حضار مجلس، از شنیدن سخن سید بحرالعلوم، اصل قضیه را زایشان سؤال کردند؟ سید فرمود: «آقا شیخ حسین! آیا به یاد نداری که بعد از مراجعت از حج در فلان منزل بودی، در خیمه خود نشسته و کاسه ای که در آن آبگوشت بود؛ برای ناهار خود آماده کرده بودی، ناگاه، از دامنه بیابان، جوانی خوش رو و خوش بو در لباس اعراب، وارد گردید و از غذای توتاول فرمود؟ همان آقا، روح همه عوالم امکان، حضرت صاحب الامر و الزمان، عَلَيْهِ السَّلَامُ، بوده اند». (برکات حضرت ولی عصر عَلَيْهِ السَّلَامُ، ص ۲۸۸؛ العقری الحسان، ج ۱، ص ۱۱۸)

فریادرسی (دستگیری درماندگان و راه یابی گمشدگان)

داستان های متعددی وجود دارد در مورد این که چگونه حضرت به فریاد برخی از مستضعفان جهان و دوستداران خود می رسد: داستان مرحوم آقای نمازی شاهروdi که چگونه کاروان آنان، راه را در مکه گم کرد و ... (پادشه خوبان، ص ۱۰۰)

سرخ پوستان سه قبیله از قبائل داکوتای شمالی و منطقه‌ی قطب، در هنگام نیاز و نیز گم کردن راه دریخ‌های قطبی و جنگل، از فردی به نام «مهدی» کمک می طلبند که تا این او اخراز ارتباط این نام با اسلام و یا اصولاً مكتب اسلام نیز اطلاعی نداشتند پس از اطلاع از این موضوع، تعدادی از دانشجویان سرخ پوست به اسلام گرویدند.

توضیح خبرنامه: زبان شناسان و محققان زبان‌های بومی آمریکای شمالی کشف کرده اند که ریشه «مهد» و «مهدی» در زبان‌های بومی اولیه، در کشورهای شمالی و جنوبی آمریکا، از جنبه بسیار مذهبی و اسرارآمیزی برخوردار است.

(خبرنامه فرهنگ اجتماعی سازمان تبلیغات اسلامی، شماره‌ی منبع ۱۳ خرداد ۱۳۶۶، ص ۶ (به نقل از صبح امید، صدر الدین هاشمی دانا، ص ۱۲۶))

هدایت

افراد متعددی، به دست حضرت هدایت شدند. از آن جمله است بحرالعلوم یمنی (عنایات حضرت مهدی عَلَيْهِ السَّلَامُ، ص ۹۱). و همچنین است حکایت یاقوت روغن فروش، مکیال المکارم، ص ۱۰۷).

برآوردن حاجات و رفع مشکلات

داستان های متعددی نقل شده که حضرت، برآورده‌ی حاجات و مشکل گشای بسیاری از افراد بوده اند. (عنایات حضرت مهدی عَلَيْهِ السَّلَامُ، ص ۲۷۳؛ شمیم عرش (تشرف یافتگان) ص ۱۵۰)

عقاید پولسی و پروتستان‌ها

پولس حواری را غالباً دو مین موسس مسیحیت لقب داده‌اند، یکی از مهم‌ترین تعالیم پولس این است که انسان تنها با ایمان به مسیح رستگاری شود، نه با عمل به شریعت این گفته‌ها در رساله‌های پولس، امروزه پرتوستان‌ها به پیروی از پولس رسول و نامه‌های او برای به دست آوردن نجات نیازی به عمل نمی‌بینند و معتقد‌ند همین که شخص ایمان آورد اهل نجات می‌گردد "گفتند، به خداوند عیسی مسیح ایمان آور که تو و اهل خانه ات نجات خواهید یافت"

بر مبنای عقاید پولسی صرف ایمان به مسیح (مسیحی شدن) موجب نجات است، و عدم ایمان به مسیح به نحوی گناه شمرده می‌شود، در این نگرش موعود نقش اجتماعی ندارد و بیشتر فردی است؛ با این بیان آیا عدم ایمان به مسیح موجب تاخیر در ظهور او می‌گردد؟ و آیا بین ایمان آورندگان به مسیح و تعجیل ظهور مسیح ارتباطی است؟ این سوالی است که قابل اثبات نیست چون عدم ایمان به مسیح موجب می‌گردد که آن فرد به نجات نرسد و فقط مانع نجات خود گشته و دیگر در تاخیر موعود و ایمانش به مسیح در تقدم ظهور، از متون مسیحی قابل اثبات نیست، هرچند این ادعا که ایمان همه مردم دنیا به مسیح در تسریع ظهور مسیح اثر خواهد داشت؛ قابل بررسی و مورد اثبات است.

عقاید پطرسی و کاتولیک‌ها و ارتدوکس
در مقابل دیدگاه پولس، دیدگاه دیگری وجود دارد که به یعقوب و پطرس حواری منسوب است. آنها، برای ایمان تنها ارزشی قائل نبوده و برای اینکه یک فرد مسیحی به نجات نائل آید، عمل صالح و دوری از گناهان را در کنار ایمان به مسیح لازم و شرط می‌دانند. شاید بتوان گفت: تنها نوشته‌ای از عهد جدید که به صراحت تعالیم پولس را رد می‌کند، رساله یعقوب است.

محسن شریعتی

نقش گناه در تأخیر ظهور موعود در ادیان ابراهیمی

یهود

به اعتقاد یهود، گناه، باعث هلاکت و مرگ انسان می‌شود؛ زیرا نشانه مخالفت و عصیان در مقابل آنچه خواسته خداوند است، در تورات است یهودیان معتقد‌ند هر بار که خداوند را اطاعت نمی‌کنند و از مسیر حق خارج می‌شوند، خداوند نیز آنان را دچار بدختی و آوارگی می‌کند و باید توبه کنند تا مورد بخشش قرار گیرند و رفتار خدا با بندگان نیز عادلانه است و براساس عدالت، پاداش و جزا تحقق می‌یابد.

در تورات غالباً سعادتمندی، مربوط به این جهان است و نجات و سعادتمندی بنی اسرائیل، حضور در ارض مقدس است که با اطاعت خدا به دست می‌آید اما در تلمود به صراحت بیان شده است که انسان پاک است و گناه سرنوشت انسان را تغییر می‌دهد و از آنها خواسته که مطابق خواست او عمل کنند و به فقر و بی‌عدالتی خاتمه دهند.

در برابر دیدگاهی که براساس آن خداوند زمان مشخصی را برای آغاز دوران ماشیح در نظر گرفته است، دیدگاه دیگری نیز وجود دارد؛ براساس این دیدگاه زمان ظهور ماشیح از قبل معین نشده است؛ بلکه بنا بر رفتار و کردار مردم تغییر خواهد کرد. از این کلام که «من خداوند در وقت خودش آن را تسریع خواهم کرد» این گونه استنباط شده است که «اگر (یهودیان) استحقاق آن را داشته باشد، نجات ایشان را تسریع خواهم کرد و اگر استحقاق نداشته باشد، در وقت خودش (آنان را نجات خواهم داد)

در تلمود می‌خوانیم: «توبه، کاری عظیم است؛ زیرا که نجات رانزدیک می‌کند» و «ظهور او تنها به توبه مردم و کارهای نیکی که انجام می‌دهند، بستگی دارد» و «اگر یهودیان فقط یک روز توبه کند، بلا فاصله (ماشیح) فرزند داوود خواهد آمد. اگر یهودیان فقط یک (شبانه روز) شنبه را به طور صحیح و کامل نگه دارد، بی‌درنگ فرزند داوود خواهد آمد».

مسیحیت

دین مسیحیت به عنوان یکی از ادیان ابراهیمی دونوع نگرش به موعود خود دارد در یک نگاه موعودشان یهودی - مسیحی است که نقش میانجی دارد که کارکرد آخرت شناسانه ندارد و برای کفاره گناه آدم و نسل او قربانی شد تا همه بشربه نجات برسد، که گناه در این نگرش نقشی ندارد و چون اسلام موعود و انتظاری نیست تا گناه بشرنقشی داشته باشد.

در نگاهی دیگر موعود مسیحی است و کارکرد آخرتی دارد و منتظر ظهورش هستند تا مملکوت آسمان را اجرا کند، این نوع نگرش به دو مبنای عقاید پولسی و عقاید پطرسی تقسیم می‌شود.

تایی وقت کن‌له‌ی کن‌نم، تو ست را پرین می‌لندز

مام جواد علیه السلام: هنگامی که خدای تبارک و تعالی برآفریده هایش خشم کند مارازمیانشان دور می سازد. (کلینی، الکافی ج ۱ ص ۳۴۳)

خشم خدا به جهت هشدار و آگاه ساختن مردم است تا قدر شناس باشند.

امام باقر علیه السلام نیز در این باره می فرماید: ...وَأَنْتُمْ قَوْمٌ تُحِبُّونَا بِقُلُوبِكُمْ وَيُخَالِفُ ذَلِكَ فُعْلُكُمْ وَاللَّهِ مَا يَسْتَوِي أَخْتِلَافُ أَصْحَابِكَ وَلَهُذَا أَسِرَّ عَلَى صَاحِبِكُمْ...؛ شما مردمی هستید که با دل، ما را دوست می دارید؛ ولی عمل شما با این محبت، ناسازگار است. به خدا سوگند!

اختلاف اصحاب پدیدنی آید و به همین دلیل

صاحب شما از دست شما گرفته می شود....

(حمیری، عبدالله بن جعفر، قرب الإسناد، ۳۸۱) بدین سان غیبت آخرین حجت خداوند نماد خشم خداوند بر زمینیان است و بی شک اگر در ترک گناه و معصیت همت کنیم برخی از موانع را بطرف خواهد شد و امید است که خداوند تفضل نموده و علل دیگر را بطرف کرده و جامعه از این موعد امم مستفیض گردد.

کاتولیک ها و ارتدوکس ها (برخلاف عقاید پولس و پروتستانها) معتقدند ایمان بدون عمل هیچ نقشی در نجات ندارد و معتقدند که سعادت ابدی به دوشیزه تحقق می یابد: یکی فیض خدا که در ایمان متبلور است و دیگری اعمال نیک.

موعود در این دیدگاه موعودی اجتماعی است تا فردی و یک مسیحی وظیفه دارد در کنار رشد و شناخت بیش از پیش خود نسبت به موعود، زمینه های ظهور موعود را فراهم کند. او در مقابل مردم اجتماع مسئول است و باید به آنها محبت کند و حتی به تعلیم اعمال صالحه به آنان بپردازد. پس همه باید با ترک معاصری، خود را آماده و منتظر مسیح قرار دهند بی شک ارتکاب گناه در این نوع نگرش منجر به غافلگیری و در نتیجه جاماندن از نجات و عدم شرکت در مملکوت آسمان خواهد گردید.

مبنای عقاید پطرسی براین اصل استوار است که همواره باید منتظر و آماده بود و به صرف ایمان نمی شود در صنف نجات یافتگان قرار گرفت؛ بلکه در کنار ایمان به مسیح به انجام اعمال صالحه، خود و جامعه را آماده بپردازی مملکوت آسمان نمود. در این نگرش برای مسیحیان در برپایی حکومت و مملکوت آسمان نقش محوری قائل بوده و سستی و گناه آنان را موجب تغییر در ظهور دانسته و آنان را به نحوی مسئول تغییر امروز منجی می داند.

اسلام

از منظر اسلام آنچه باعث هلاکت انسان می شود، اسباب و علی دارد که مهمترین آن، گناه است و به قولی تمام آنچه مانع نجات است، در قالب گناه می باشد. معنای گناه، مخالفت و نافرمانی و هتك حرمت پروردگار است. نجات در اسلام، برخلاف مسیحیت که رهایی از گناه است، خلاصی از آتش دوزخ است از واسطه هدایت الهی (هدی) می باشد

امیر مؤمنان، علی علیه السلام در این باره فرمود: ...وَأَعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ لِلَّهِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَيْعَمِي خَلْقَهُ مِنْهَا بِظُلْمِهِمْ وَجَوْرِهِمْ وَإِسْرَافِهِمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ...؛ آگاه باشید زمین از حجت الهی خالی نمی ماند؛ ولی خداوند به دلیل ستم پیشگی و زیاده روی انسان ها، آنان را لازم وجود حجت خود محروم می کند. (نعمانی، الغيبة، ص ۱۴۱)

سَلَامَ بَهارِ دِلَّهَا

بَنْيادِ فَرَحْنَقَى حَضْرَتِ مُحَمَّدٍ مُوَعَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)